

Beschouwingen over den aanval en de verdediging door
de Compagnie en het Bataljon, naar aanleiding van
de lessen getrokken uit den afgelopen oorlog.

DOOR

L. J. SCHMIDT,

Kapitein der Infanterie, Leeraar a/d K. M. A.

(Vervolg en slot van bladz. 310.)

HET VERDEDIGEND GEVECHT VAN DE ZELFSTANDIGE COMPAGNIE.

In het algemeen zal de zelfstandige compagnie alleen het verdedigend gevecht voeren om tijdwinst te verkrijgen b.v. bij achterhoedegevechten of bij dekkingsgevechten 1).

Slechts in hoogst enkele gevallen is de compagnie op beide vleugels aangeleund aan onbegaanbaar terrein b.v. aan inundatiën. In dat geval zal zij zich, wanneer de frontbreedte daarvoor niet te groot is, groepeeren zooals voor de compagnie in grooter verband (zie schets 3 op bladz. 299) is aangegeven. Wordt de frontbreedte grooter dan 400 M., dan moet de compagnie zich in 2 lijnen groepeeren en 3 sectiën in front nemen, hetgeen, gezien het geringe aantal mitrailleurs waarover de compagnie beschikt, met groote bezwaren gepaard gaat. De 4e sectie dient dan om, in de 2e lijn, geschikte punten voor de verdediging sterker te bezetten. Toch zal de frontbreedte van de compagnie met 3 sectiën in 1e lijn nimmer $1\frac{1}{2}$ maal zoo groot zijn als wanneer 2 sectiën in die lijn waren. De frontbreedte van de sectiën toch, moet worden verkleind, omdat men geen L. M's. genoeg heeft.

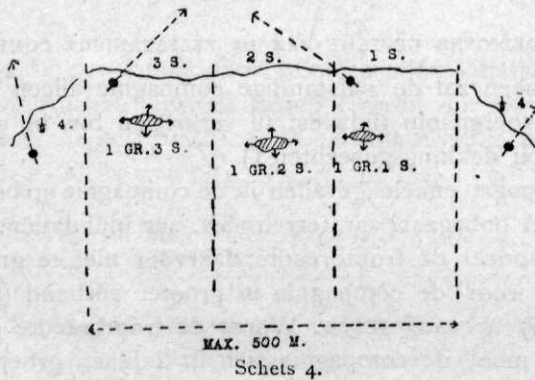
Voert de compagnie het gevecht tegen minder goed bewapenden, dan bestaat er geen bezwaar, de voorste lijn te verdichten, maar men betrachte de noodige voorzichtigheid, omdat zoowel wielrijders als cavalerie met mitrailleurs zijn uitgerust en het aanvoeren van mitrailleurs met middelen van versneld vervoer, zooals auto's en motorrijwielen, nog altijd mogelijk is, teneinde de gevechtswaarde van de troepen, die den aanval moeten verrichten, te kunnen verhoogen. Beter doet men door, uit het verloop van het gevecht, de waarde

1) Over het optreden van de compagnie als voorpostendetachment hopen wij later eens onze gedachten kenbaar te maken.

van den tegenstander te meten en eerst dan de opstelling te wijzigen. Deze wijziging d. w. z. verdichten van liniën is zelfs in een laat stadium van het gevecht nog uit te voeren.

Aangezien echter gevechten om tijdwinst zelden tot het handgemeen worden doorgezet, heeft de ijle formatie nog het voordeel van breeder te kunnen zijn, terwijl toch nog gevechtdiepte overblijft. Deze gevechtdiepte vergemakkelijkt het afbreken van het gevecht.

Is de compagnie geheel zelfstandig en moet zij tegen overmacht strijden of is de vijand vrij in zijn bewegingen, dan is haar lot te voorzien. Een aanval in front zal de tegenpartij alleen uitvoeren met zwakke krachten, om dan door een druk op de vleugels, den weer-

Schets 4.

Opstelling van de compagnie, die het verdedigend gevecht zelfstandig voert. (Open terrein.)

stand spoedig en met geringe eigen verliezen te kunnen breken.

Een breede opstelling verdient dus de voorkeur, m. a. w. 3 sectiën in voorste lijn en op de flank van de compagnie elk een lichte mitrailleur, in front 2 L. M's., op zoo gunstig mogelijke punten opgesteld om flankerend vuur te kunnen afgeven.

De 4e sectie wordt verdeeld in twee delen, elk $\frac{1}{2}$ sectie sterk welke dienen voor flankbeveiliging en dus uitwaarts opstelling vinden.

De 2e lijn wordt alleen bezet door groepjes manschappen, welke zich nestelen in, voor verdediging geschikte terreinvoorwerpen. Zij dienen om den terugtocht van de compagnie te dekken of anders om aan de verdediging meer kracht bij te zetten.

Schets 4 geeft de opstelling van een compagnie, die het verdedigend gevecht zelfstandig voert.

De frontbreedte is nu ± 500 M., terwijl de voorste linie wat dichter is genomen, met het oog op de weinige mitrailleurs. In bedekte

terreinen zou de frontbreedte moeten worden verminderd, maar wij meenen, dat het gevecht van deze enkele compagnie dan ook wel geen resultaat zal kunnen hebben.

HET VERDEDIGEND GEVECHT VAN HET BATALJON IN HOOGER VERBAND
AAN BEIDE ZIJDEN AANGELEUND.

Zoals reeds is medegedeeld, wordt de zône, waarin het bataljon de verdediging voert verdeeld in:

- a. de zône van den passieven weerstand;
- b. de zône van den actieven weerstand.

De zône van den passieven weerstand wordt in den regel gevormd door het terrein, waarin de compagnieën van de voorste gevechtswaardigheidslinie optreden.

Bij het leveren van een weerstand tot het uiterste, zal het bataljon twee compagnieën in eerste linie en twee in 2e linie (Bats.reserve) houden.

Aan de compagnieën in 1e linie valt dan de taak ten deel de vijandelijke nadering te bemoeilijken, den aanvaller zooveel mogelijk verliezen toe te brengen en hem, na het binnendringen in de passieve zône, voor onverwachte toestanden te plaatsen, waardoor samenhang en leiding verloren gaan.

Van dat moment nu zullen de compagnieën in tweede linie gebruik maken om op te rukken en naar gelang van omstandigheden, den vijand aanvallen 1).

Afstand 1e en 2e linie. Ten einde nu den tijd, die verloopt tusschen het inbreken in de stelling door den aanvaller en het uitvoeren van den tegenaanval zoo klein, d. w. z. zoo gunstig mogelijk te doen zijn, zouden de compagnieën van de tweede linie zoo dicht mogelijk achter de passieve zône moeten worden opgesteld.

Dit brengt evenwel het nadeel met zich mede, dat die afdeelingen, gedurende den tijd, dat zij geen werkzaam aandeel in den strijd hebben, aan verliezen blootstaan, tengevolge van het vuren der aanvals-

1) In het boek van Generaal Schwarte, „Die militärischen Lehren des groszen Krieges”, lezen wij in hoofdstuk 2:

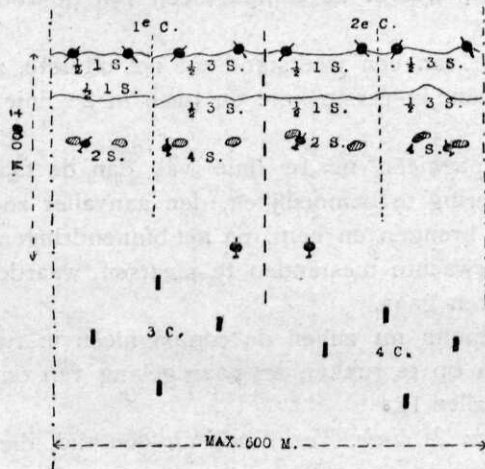
„A. Der Bewegungskrieg bis zur groszen Frühjahrsschlacht 1918” door den Generaal Balck.

... die für den Angriff geforderte Notwendigkeit einer Trennung zwisschen Feuer- und Stosztruppe gilt ganz besonders für die Abwehr. Je mehr diese einen hinhaltenden, einer Entscheidung ausweichenden zug annimmt, um so mehr können zäh aushaltende M. G. mit viel Munition, die leicht der Sicht und dem Feuer entzogen werden können, den Menschen ersetzen. Was an Schützen gespart werden kann, ohne aber die Sicherheit der durch ihre Feuertätigkeit voll in Anspruch genommenen M. G. zu gefährden, kommt der Stärke der Gegenstozstruppen zugute.

artillerie op de voorste lijnen. Ook zouden de compⁿ door hare plaatsing zoo ver naar voren alle bewegingsvrijheid gaan missen, ze zouden alleen recht naar voren kunnen worden ingezet.

Daarom zal een compromis gesloten moeten worden tusschen aan den eenen kant een zoo klein mogelijken afstand tot de passieve zône en aan den anderen kant een veilige opstelling gedurende de beschieting van de voorste lijnen met behoud van voldoende bewegingsvrijheid.

Het spreekt wel vanzelf, dat terreinsomstandigheden hierbij den doorslag geven. De opstelling van de compⁿ tweede linie moet bovendien gedekt zijn tegen luchtwaarneming. Aange-

Schets 5.

Opstelling van het bataljon, in het verdedigend gevecht, aan beide zijden aangeleund.

zien een gemasseerde opstelling geen aanbeveling verdient, is de kruisformatie voor elke compagnie de meest aangewezen.

Schets 5 geeft de opstelling van het bataljon aan, waarbij het bataljonsvak is verdeeld in 2 comp.vakken en elk comp.vak is verdeeld en bezet, zooals reeds hierboven is besproken.

Achter elk comp.vak bevindt zich één comp. van de 2e linie op een afstand van ± 300 M., elke comp. in kruisformatie met een diepte van ± 200 M.

Verband tusschen 1e en 2e linie. Aangezien het de taak is van de compⁿ tweede linie om na doorbraak van de voorste linie, een aanval uit te voeren op de doorbrekende troepen, moet er een innig verband gelegd worden tusschen 1e en 2e linie en moeten de ctn.

van de compⁿ 2e linie volkomen op de hoogte zijn en blijven van de toestanden in de 1e gevechtlinie.

Daarom verdient het aanbeveling, verbindingsofficieren en onder-officieren naar voren te zenden, welke dan tevens als gidsen kunnen dienen bij de aanvallen. Behalve dezen maatregel, zullen de c.ctn., sectie- en half sectie ctn. nauwkeurig het terrein moeten verkennen tusschen de 2e en 1e linie opdat de opmarsch van de troepen zoo gedekt mogelijk kan geschieden en met het minste tijdsverlies.

Opmarschwegen worden daartoe zoo noodig met eenvoudige middelen verbeterd (b.v. openingen in heggen gekapt, slooten met planken overbrugd enz.). Van te voren worden zooveel mogelijk verschillende gevallen, die zich kunnen voordoen onder de oogen gezien en de opmarsch beoefend. Hoe meer tijd men heeft, hoe meer aandacht men aan deze voorbereidende handelingen kan schenken, des te succesvoller zal het optreden ongetwijfeld worden.

Het inrichten van meerdere weerstandslijnen. Heeft men veel tijd beschikbaar, dan kan deze worden benut voor het aanleggen van een nieuwe weerstandszône en kunnen steunpunten, loopgraven en hindernissen worden aangelegd, die door deelen van de compⁿ 2e linie zelf of door andere troepen zullen worden bezet. Hoe meer tijd men heeft, hoe meer men het terrein zal kunnen uitbuiten om bij een tegenslag opnieuw stelling te nemen.

Toch verdient overdrijving in dit opzicht geen aanbeveling, want een beslissing verkrijgt men nimmer door het voorbereiden of aanleggen van stellingen, doch wel door het voorbereiden en krachtig doorzetten van een aanval. Is de stelling niet uitgestrekt en aan geen van beide zijden aangeleund, dan kan zij tegen een overmacht toch niet lang passief verdedigd worden, omdat de aanvaller zich wel zal wachten een doorbrekingspoging in front te wagen, doch de flanken van de opstelling zal aangrijpen.

De verdediging moet daarom ten doel hebben, ongunstige factoren op te heffen of te verminderen om daarna in een aanval over te gaan. Door het opnemen van de verdediging kan b.v. een zwakkere, door den steun welke het terrein hem geeft, zoo lang weerstand bieden, totdat de aanvaller welke hevige verliezen geleden heeft op het ongunstige aanvalsterrein, even sterk in aantal is, doch bovendien moreel geschokt. Dan komt het moment om zelf aanvaller te worden.

De dragers van deze aanvalsgedachte zijn de Ctⁿ van compⁿ tweede linie en het verdient daarom de meeste aanbeveling het aanvalsidee niet te doen vertroebelen door nevengeachten, n.l. het voeren van een verdediging.

Verwijzende naar de reeds genoemde zinsnede uit het artikel van Generaal B a l c k , moeten dus veel L. M's. de menschen in de voorste linie vervangen om toch troepen over te kunnen houden voor den aanval en dit te meer, naarmate men minder lang kan stand houden!

Hebben de compⁿ tweede linie haar aanval met succes uitgevoerd en hebben zij den vijand uit de stelling geworpen, dan kan het moment gekomen zijn om tot den algemeenen aanval over te gaan.

Alleen dan zal men tot het aanleggen van meerdere liniën achter elkaar overgaan, wanneer men tegen een groote overmacht strijdt en een loopgraafoorlog welke slechts voordeelen voor den zwakkere biedt, kan en wil doen ontstaan.

De aanval door de 2e linie. Omtrent de wijze, waarop de aanval door de 2e linie zal worden ingezet, zijn geen vaste regels te geven. De persoon van den B. C. speelt hierin een groote rol. Is het iemand, die wat aandurft, die er niet tegen opziet, alles uit handen te geven, dan zal de tegenaanval op een bepaald punt met alle kracht worden ingezet om daar overmacht te verkrijgen en door het alsdan behaalde succes andere tegenslagen te neutraliseeren. Is de B. C. iemand, die niet over één nacht ijs durft te gaan, dan zal men een inzetten druppelsgewijze kunnen verwachten, al verdient dit geenszins aanbeveling.

Geeft de B. C. in algemeenen zin aan welke troepen naar voren zullen gaan om den vijand terug te werpen, alsmede het moment, waarop zulks gebeuren zal, de c.ct. bepaalt hoe dat zal geschieden. Gaat niet de geheele comp. doch $\frac{1}{2}$ comp. of 1 sectie vooruit, dan bepalen de onderc.tn. de opmarschformatie. Het is daarom, dat ik er reeds op gewezen heb, dat vóóroefeningen dringend noodig zijn om tegemoet te kunnen komen aan de mindere geoefendheid en het minder goede inzicht van lagere aanvoerders b.v. milicien-sergeanten en korporaals.

Een voorbereiding waarbij de c.ct. als 't ware op het knopje drukt en alles als vanzelf gaat, is zeer toe te juichen; beoefening in vredes-tijd daarom dringend noodig.

Ten einde den afstand tusschen 2e linie en 1e linie zoo klein mogelijk te maken als met de omstandigheden is overeen te brengen, zullen de compⁿ 2e linie haar afstand verkleinen, wanneer de aanval in een vergevorderd stadium is gekomen. Het oogenblik, dat zulks het geval is, staat ter beoordeeling van den B. C., maar dit moment goed te kiezen is niet zoo eenvoudig als het wel lijkt.

Moet de tegenaanval worden ondernomen, dan gaan de afdeelingen, die haar moeten uitvoeren als flankgroepen voorwaarts. De

indeeling van L. M's. verdient ten zeerste aanbeveling (reden waarom de compⁿ 2e linie haar L. M's. niet kunnen afstaan aan de compⁿ 1e linie).

De flankgroepen trachten door te dringen in front, flank en rug van de doorbrekende troepen, nemen deze, van uit gedekte punten, onder het vuur van hare L. M's. en vallen zelf krachtig aan met bajonet en handgranaat. Wordt de aanval afgeslagen, dan worden andere troepen opnieuw tot den aanval aangezet, nevenvakken steunen elkaar daarbij, terwijl de verdedigende artillerie vuurt op aanrukkende aanvalsreserven. Zoo tracht men eerst af te rekenen met den doorgedrongen vijand om daarna, door het doorzetten van den aanval, in gunstiger positie te komen.

Het uitbuiten van het succes van de compⁿ 1e linie is eveneens niet eenvoudig. Is men tevreden met het verkregen succes, den doorgedrongen aanvaller te hebben vernietigd, dan is van het doorzetten van den aanval, m. a. w. van het bevechten van een beslissing geen sprake. Zet men alle reserves in en blijkt het behaalde succes niet voldoende te zijn geweest, dan komt men tot het ongunstige resultaat van te veel troepen in de voorste lijnen met de gevolgen daaraan verbonden.

Het komt er dus, zoowel voor B. C. als R. Ct., op aan, een juist inzicht in den toestand te hebben, een tactisch succes weten te vergrooten, m. a. w. hier is het gebied van de kunst van aanvoeren.

HET BATALJON AAN ÉÉN ZIJDE AANGELEUND.

In den regel zal men er toe moeten overgaan, althans bij ons, het front van het bataljon te verkleinen. Alleen dan, wanneer men het front van het bataljon met L. M's. kan versterken, zal men dezelfde frontbreedte kunnen innemen als bij het gevecht van het bataljon aan beide zijden aangeleund (schets 5).

De beide compagnieën in 1e linie groepeeren zich op de wijze zooals reeds is aangegeven bij het verdedigend gevecht van de compagnie.

Van de compagnieën in 2e linie, stelt één van de beide compagnieën zich op achter het midden van de beide compagnieën voorste lijn, en de andere wordt opgesteld in het verlengde van de omgebogen verdedigingslijn van de voorste compagnie op den niet aangeleunden vleugel. Zoo mogelijk worden de L. M's. van deze compagnie 2e linie zóó opgesteld, dat zij tevens flankerend vuur kunnen afgeven vóór de 1e lijn van de voorste compagnie.

Ook worden bij de uitwaarts geplaatste compagnie Z. M's. ingedeeld, om den vijand reeds op grooteren afstand te kunnen bevuren.

Het inrichten van een zoo groot mogelijk aantal steunpunten op dit zwakke gedeelte van de stelling (n.l. de vleugel), verdient aanbeveling. Wel gaat men hier dan over tot een meer passieve verdediging, maar, voor het geval de omvatting door den aanvaller op de juiste wijze wordt uitgevoerd, is hier geen gunstige gelegenheid om een tegenaanval te ondernemen. Deze aanval toch zou men moeten uitvoeren onder concentrisch vuur van den aanvaller.

HET BATALJON AAN GEEN VAN BEIDE ZIJDEN AANGELEUND.

Evenals bij de compagnie, zal dan wel hoofdzakelijk het verkrijgen van tijdwinst het te bereiken doel zijn. De mitrailleurs zullen dus de voornaamste afstootende kracht moeten vormen en daardoor zal men zooveel mogelijk troepen sparen om de flanken te kunnen beveiligen en voldoende steun aan de voorste lijn te kunnen geven.

Twee compⁿ vormen de 1e linie, terwijl de beide andere compⁿ op de beide vleugels uitwaarts geëchelonneerd worden opgesteld.

NASCHRIFT.

Een belangstellend lezer zendt mij eenige opmerkingen naar aanleiding van „het aanvallend gevecht der compagnie”.

Aangezien het geenszins uitgesloten is, dat ook andere lezers zich dezelfde vragen hebben gesteld, kan het misschien nuttig zijn, deze hier te beantwoorden.

1e. Hij meent, dat het plaatsnemen van alle vier de L. M's. in voorste lijn geen aanbeveling verdient, maar wenscht 2 L. M's. in de 1e en 2 L. M's. in de 2e of 3e golf te doen optreden.

Reeds wees ik er op, bij de behandeling van het gebruik der L. M's. bij den aanval, dat het groote nadeelen met zich sleept, de 4 L. M's. in voorste lijn te plaatsnemen, maar dat zulks noodzakelijk was, omdat de Nederlandsche compagnie nu eenmaal niet meer L. M's. heeft.

De L. M's. in de 2e of 3e golf medegenomen, vormen eigenlijk de reserven van dat wapen en het is dus nu de vraag of men bij een indeeling van 4 L. M's. per comp. er al dan niet 2 in reserve moet houden.

Dat het aanbeveling verdient een reserve aan L. M's. in de compagnie te hebben, behoeft wel geen betoog, maar alleen dan, wan-

neer men er voldoende heeft in voorste lijn. Wat de een voldoende vindt, is voor den ander onvoldoende, dat is een kwestie van gevoel en daarover valt dus niet te twisten.

Aangezien de taak van de L. M's. bij den aanval is, zooveel mogelijk het vuur van de infanterie over te nemen, en de tegenpartij vooral in het laatste stadium neer te houden, daar moet een voldoende aantal L. M's. in voorste lijn aanwezig zijn.

Deze taak is de h o o f d t a a k, eerst wanneer daaraan is voldaan, mag men de L. M's. voor andere doeleinden bestemmen. Vier L. M's. per comp.vak in voorste lijn zijn voor het goed uitvoeren van deze taak heusch niet te veel, vooral wanneer, tengevolge van vijandelijk vuur, verliezen intreden. Eerst wanneer het aantal L. M's. per comp. zal worden uitgebreid, kan men aan het afzonderen van een reserve gaan denken.

2e. De opmerking werd gemaakt, dat het aanbeveling zou verdienen, de aanvalstirailleurliniën op het laatste moment te verdichten, zoodat men met een dichtere aanvalslinie, dan door mij genoemd, tot den stormaanval zou kunnen overgaan; aanbevolen wordt dan verdichting van de voorste tirailleurlinie door inschuiven van achteren (b.v. 2e golf schuift in de 1e, 3e golf wordt 2e golf).

Het is niet eenvoudig een kort antwoord te geven op deze vraag, die een zoo hoogst belangrijk beginsel aanraakt, tot mijn spijt zal ik daarom genoodzaakt zijn eenigszins uitvoerig dit punt te behandelen. De lezer moge zelf zijn conclusie trekken.

Er zijn, voor het aangeven van de frontbreedte van een compagnie, verschillende methoden.

a. de frontbreedte van de compagnie wordt bepaald door het terrein, d. i. de methode door mij aanbevolen bij de behandeling van den aanval der compagnie.

In 't kort resumeerend, komt men dan tot het bepalen van de frontbreedte door in aanmerking te nemen, het terrein v ó ó r d e s t e l l i n g (open groote frontbreedte; bedekt kleine frontbreedte.)

Het verdient m. i. aanbeveling de diepte van de compagnie onaan- gesproken te laten, m. a. w. de compagnie blijft tot het laatste moment in 3 golven. Dit is noodzakelijk, omdat alleen dán de noodige bewegingsvrijheid kan worden verkregen.

Wanneer de 1e golf onder mitrailleurvuur komt, wenschen de Duitschers een onverbidde-lijk h a l t, omdat doorstormen onder mitrailleurvuur door hen als dwaasheid wordt beschouwd. De verliezen zijn dan te groot. Ligt de voorste linie, dan moeten andere troepen van 2e

of 3e golf voorwaarts om de vijandelijke mitrailleurs in de flank aan te grijpen. Is zulks gelukt, eerst dan gaat de voorste golf weer voorwaarts.

Er moet dus samenhang zijn en blijven in de voorste drie golven, m. a. w. zij moeten door één onderdeel i. c. de compagnie worden geleverd.

Tevens blijkt daaruit, dat de voorste golf nimmer zóó dicht mag zijn, dat zij aan geweldige verliezen van verdedigende mitrailleurs bloot staat. Er moet dus een grens zijn van tusschenruimte en deze is m. i. $5 \times$ voor bedekt terrein en $10 \text{ à } 12 \times$ voor open terrein.

Nu is de rest verder een eenvoudig rekensommetje.

Om de 3 golven te kunnen vormen heeft men in de voorste golf noodig $2 \times \frac{1}{2}$ sectie = 1 sectie + 4 L. M's. d. i. totaal ± 40 man, d. i. dus voor open terrein $40 \times 12 \times = \pm 400$ M., en voor bedekt terrein $40 \times 5 \times = \pm 150$ M.

De sterkte van de 4e sectie, die buiten beschouwing is gelaten, dient om de 3 golven (3 sectiën) gedurende het oprukken, op sterkte te houden (aanvullen der verliezen).

Reeds heb ik er op gewezen, dat de taak van de voorste golf een andere is dan van de tirailleurlinie vroeger, vóór den oorlog. De tirailleurlinie vroeger voerde zelf den stormaanval uit in front. Nu voert de voorste golf dien stormaanval niet zelfstandig uit, ze doet dat in samenwerking met de doorgedrongen flankgroepen. Het is veel meer een manoeuvreeren met groepen en halve sectiën geworden dan vroeger, vandaar, dat men zelfs openingen in de voorste golf kan hebben (de openingen ontstaan door het schootsveld van de L. M's.).

Ik haal, om te bewijzen, dat men ook in Frankrijk zoo denkt, even aan een gedeelte van een boekje getiteld: „Conseils pour l'instruction pratique des unités d'infanterie en vue du combat" par le Lieutenant-Colonel Engelhard, uitgegeven met autorisatie van den Generalen Staf (1920) Guerre de mouvement. B. Formation de Combat, blz. 22.

„En principe, une compagnie de chars d'assaut légers est affectée à un régiment. Au combat une ou deux sections de chars légers sont mises à la disposition du chef de bataillon de première ligne.

Tant qu'une résistance ne s'est pas révélée, la place normale des chars est derrière les éléments avancés d'infanterie.

Lorsque, malgré le tir de notre artillerie, les patrouilles de couverture sont arrêtées par un ennemi en position ou par des nids de mitrailleuses, elles demandent l'intervention des chars d'assaut.

Le chef de bataillon donne alors aux chars leur mission; ils se

portent aussitôt en avant de l'infanterie pour dégager le terrain et faire cesser toute résistance

Tout le dispositif d'infanterie progresse aussitôt que possible à la suite des chars, car leur action, d'ailleurs très efficace, n'est généralement que momentanée et leur intervention resterait vaine si l'infanterie ne saisissait pas immédiatement l'occasion de progresser

La manoeuvre de l'infanterie sera dans ce cas singulièrement facilitée, il n'y a qu'à suivre le chemin ouvert par les chars et nettoyer tout ce qui ne l'aura pas été par ces engins

Mais en l'absence de chars, la tâche sera plus rude, car malgré, toute l'efficacité de l'artillerie, il existera encore, sur le terrain battu que l'infanterie devra parcourir, des nids ou centres de résistance intacts, qui rendront la progression extrêmement laborieuse.

C'est en vue de cette tâche qu'il faut assouplir au plus haut point les demi-sections d'infanterie, auxquelles va échoir la mission d'anéantir l'ennemi par leur MANOEUVRE, par leur tir et par leurs baïonnettes.

Ten einde dit laatste te kunnen doen waren vóór 1920 de Fransche halve secties ingedeeld in 2 groepen, waarvan één infanterie-groep en één L. M's.-groep à 2 geweren, dus per compagnie 12 L. M's. Thans telt de sectie o. a. 3 groepen, elke groep bestaande uit een kern van 1 L. M. Het is dan ook geen wonder, dat men dan nog L. M's. kan achterhouden om daarmee den vijand uit zijn opstelling te manoeuvreeren.

De Duitsche en Fransche opvattingen gaan dus samen. De voorste golf, vormt niet de starre lijn, die op een oogenblik den stormloop onderneemt, neen, door manoeuvreeren van flankgroepen met L. M's., door steun van L. M's., die doorgedrongen zijn in den rug en de flanken van mitrailleurnesten en steunpunten, ontstaat een stormaanval van uit meerdere richtingen.

In de zinsnede, aangehaald uit het boek van Schwarte, hoofdstuk 2, zegt de generaal Balck dan ook:

. die für den Angriff geforderte Notwendigkeit einer Trennung, zwischen Feuer und Stosztruppe

De „Feuertruppe" is de 1e golf met de mitrailleurs, de „Stosztruppe" vormen 2 en 3 golf, alsmede de meer achterwaarts geplaatste reserven.

In verband daarmee acht ik dan ook een verdichting van de voorste linie beneden $5 \times$ tusschenruimte in bedekt terrein en beneden $12 \times$ in open terrein, allesbehalve aanbevelenswaardig.

b. de frontbreedte wijzigt zich naar gelang van den afstand tot den vijand.

Deze methode wordt door de Franschen toegepast en is neergelegd in het Fransche Voorschrift: „Instruction provisoire sur le combat offensif des petites unités.”

De oorspronkelijk groote frontbreedte van de compagnie leent zich tot een zoo gedekt mogelijk door het terrein bewegen. Nadert men den vijand, dan verkleint de frontbreedte zich hoe langer hoe meer en wordt ten slotte \pm 150 M. De openingen tusschen de compⁿ worden aangevuld door eenheden van de Bats.reserve.

Deze methode moge toegepast kunnen worden door een leger met 4 jaar oorlog achter zich en met zeer geoeffende onderaanvoeders, voor ons leger met zijn korten diensttijd en in den oorlog niet geschoold personeel lijkt ze mij onaannemelijk.

3e. De opmerking werd gemaakt, dat bij den aanval onvoldoende aandacht en waarde is geschonken aan het infanterievuur.

Het zal den lezer zijn opgevallen, dat zulks wel is geschied bij de verdediging, doch niet bij den aanval. Dit is niet zonder reden gebeurd.

Eene verhandeling over het infanterievuur heeft niet in mijne bedoeling gelegen, maar het verwijt is toch niet geheel ongegrond.

Het beginsel, dat vóór den oorlog werd gepredikt n.l. de aanvalsinfanterie gaat zoolang mogelijk zonder vuren voorwaarts, om den drang naar voren er in te houden, is nog steeds van kracht.

Zoo lang mogelijk gaat dus de voorste golf als flankgroep voorwaarts, steunende op het vuur der L. M's. dat die voorwaartsche beweging mogelijk moet maken. Kan dat niet meer en moet zij gaan verspreiden, dan vuurt zij liefst nog niet.

Alleen degenen die ongedekt liggen, vuren en wel uit zelfbehoud en voor het verhoogen van het moreel.

Is men op de korte afstanden gekomen en kan het infanterievuur uitwerking verkrijgen, dan vult dit het vuur der L. M's. aan met vuur op trefbare doelen (dus geen bundelvuur). De man is daarbij zijn eigen vuurleider, want vuurleiding zelfs van groepsctn. is uitgesloten.

Daarmede is tevens aangetoond, dat hooge eischen aan de schietopleiding moeten worden gesteld.

Gebruik van Infanterievliegtuigen,

DOOR

J. TH. H. VAN WEEREN,

1e Luitenant der Artillerie. Officier-waarnemer.

In het algemeen geschiedt het optreden van infanterievliegtuigen in directe samenwerking met- of tegen troepen op den grond.

Ofschoon het meest in den stellingoorlog voorgekomen, is, zooals hierna moge blijken, in den bewegingsoorlog eveneens van deze moderne strijdwijze succes te verwachten.

Aan Engelsche zijde werd zij het eerst in Egypte toegepast, waar terugtrekkende troepen met mitrailleurvuur bestookt werden. Men meende echter aanvankelijk slechts succes te mogen verwachten tegen een gedemoraliseerde of slecht uitgeruste tegenpartij. Spoedig werd men zich evenwel de mogelijkheden bewust welke dit nieuwe gebruik van het vijfde wapen bood, en reeds in den eersten Sommeslag trad het belang van den, op deze wijze door dat wapen verleenden, steun aan het licht.

De Fransche verliezen bleven naar verhouding kleiner dan in eenig vroeger groot offensief, hetgeen voor een groot deel te danken was aan een nauwkeuriger regeling van de voorwaartsche beweging der „vuurwals”.

Door de aanwijzingen der infanterievliegtuigen bleef het eigen artillerievuur de Fransche aanvalstroepen steeds circa 80 M. voor.

Voorts bespaarde het snel melden van oprukkende versterkingen, c. q. het onder vuur nemen daarvan, der eigen infanterie menigmaal belangrijke verliezen.

In den loopgravenoorlog is een hoofdvereischte, dat te allen tijde de verbinding tusschen de in voorste linie strijdende troepen met de, zich meer achterwaarts bevindende, reserves en commandanten verzekerd is.

Zooals bekend, werden nagenoeg alle telefoon- en telegraafverbindingen door het zware, aanhoudende trommelvuur vernield, terwijl aan een geregelde verbinding door ordonnansen in het geheel niet meer te denken viel.

Hoewel het gebruik van postduiven en dat van radiotelegrafie in ruime mate toepassing vonden, bleek dra, dat ook voor de verbin-

ding de infanterievliegers van onberekenbaar nut konden zijn. De ontwikkeling van dezen dienst dankte in hoofdzaak haar ontstaan aan het gaandeweg handelbaarder worden der toestellen, terwijl het steeds krachtiger wordend artillerie- en mitrailleurvuur deze wijze van verbinding eischte.

In het eerst werden uit de, laag boven de voorste linies vliegende, toestellen de meldingen met berichtkokers naar beneden geworpen, doch spoedig werden als communicatiemiddelen lichtkogels en „claxons” gebruikt, terwijl op den grond vlaggen, seinlappen, flinkerlichten e. d. werden gebezigd.

Alles natuurlijk met gebruikmaking van een zeer eenvoudige code.

In verband met den eisch van geheimhouding moet deze code dikwijls veranderd worden.

Aanvankelijk werden voor dit werk allerlei typen toestellen gebruikt, voornamelijk echter de — door de bij de nieuwere toestellen steeds grooter wordende stijgsnelheid en handelbaarheid — snel verouderende jagers en verkenners.

In 1918 verschenen speciaal voor den loopgravenoorlog geconstrueerde toestellen. Zij waren gepantserd, konden meest niet hooger stijgen dan 2500 à 3000 M. en waren niet zeer snel. De bewapening bestond in den regel uit twee vaste mitrailleurs die „door de schroef” (dus volgens de lengteas van het toestel) vuurden. Hierbij toch heeft de (bestuurder) schutter bij het schieten geen rekening te houden met afwijkingen tengevolge van de eigen snelheid, hetwelk bij snelheden van circa 140 K.M. het werk niet onaanzienlijk zou verzwaren.

Aan Engelsche zijde is bekend geworden de Sopwith Salamander; het was een gepantserd éénpersoonstoestel. Het gewicht der pantsering bedroeg ongeveer 300 K.G., deze liep van vlak achter den motor tot achter de bestuurdersplaats, terwijl ook het hoofd van den bestuurder aan de achterzijde tegen geweer munitie beschermd was.

Het blootstaan der infanterie aan aanvallen uit vliegtuigen gaf bij beide partijen een zelfde merkwaardig resultaat. De infanterist vreesde vijandelijke toestellen; slechts zelden was hij in de gelegenheid eigen machines tegen de vijandelijke infanterie te zien werken. Daardoor kreeg hij den indruk, dat de tegenpartij het meesterschap in de lucht had verworven en dus wel op de hoogte van den eigen toestand was — echter niet omgekeerd.

Natuurlijk drukte deze gedachte het moreel, hetgeen gebleken is uit de naar huis gerichte brieven zoowel van Duitsche als van Geallieerde krijgsgevangenen.

In den loop der tijden namen de laagvliegende toestellen op allerlei onverwachte manieren een werkzaam aandeel in den strijd. Behalve

aanvulling van munitie en van levensmiddelen (noodrations) ten behoeve van de troepen in voorste linie, welke vaak onder de bezwaarlijkste omstandigheden moest geschieden, werden aanvallen op, met machinegeweren verdedigde, steunpunten, zelfs op ver achter het front gelegen vliegekampen, met succes ten uitvoer gebracht. Zeer gunstig was het, indien zulk een aanval kon worden uitgevoerd bij het aanbreken van den dag wanneer in die vliegekampen de voorbereidingen getroffen werden om het dagelijksch werk te beginnen.

Natuurlijk is aan zulke ondernemingen een groot risico verbonden.

Hoewel dikwijls een aanzienlijk plaatselijk succes te verwachten is, mogen — althans wanneer hiervoor geen speciale opdracht verstrekt is — de ver achter de fronten (waar de meest aantrekkelijke aanvalsobjecten zich zullen voordoen) komende verkenningstoestellen zich m. i. niet spoedig tot den aanval laten verleiden, zeker niet indien zij tot een kleine luchtmacht behooren. Het thuis brengen van goede meldingen toch moet hoofdzaak blijven. Onder deze aantrekkelijke doelen versta ik colonnes, treinen, bruggen waarover troepenverkeer plaats heeft, enz.

De tegenwoordige stijgsnelheden geven het middel zich spoedig in veiligheid te brengen, dikwijls zal ook de uitwerking niet eens zoo heel groot behoeven te zijn om bij den vijand reeds een niet onbelangrijke stagnatie in het verkeer te veroorzaken.

Hierbij komt nog, dat men, eenmaal op zekeren afstand achter het vijandelijk front, meestal slechts afweermiddelen zal aantreffen bij zeer belangrijke punten (stations, enz.) welke, ook daardoor, meer geëigende doelen zijn voor onder bescherming der duisternis naderende bommenwerpers.

Groote successen zijn te verwachten op een terugtrekkende troepenmacht; persoonlijk hoorde ik van eenige, tegen het einde van den oorlog geïnterneerde, Duitsche officieren, hoe de Ententevliegers in dit stadium de Duitschers met mitrailleurvuur teisterden.

Het spreekt vanzelf dat een geroutineerde samenwerking als boven bedoeld, in vreedestijd slechts met veel moeite en bezwaarlijke oefeningen te verkrijgen is. Het laagvliegen over bezette loopgravenstelsels en het bevuren van gronddoelen uit de lucht geven risico's, die niet dan met zeer veel moeite tot voor vredestoestanden toelaatbare grootten zijn terug te brengen.

Stormscholen,

DOOR

P. C. DEKKER,

Eerste Luitenant der Infanterie.

De bedoeling van dit artikel is, om, op beknopte wijze, een overzicht te geven van de samenstelling, het doel en de werking van de stormscholen. Dit lijkt mij niet ondienstig, omdat mij meermalen is gebleken, dat ons leger vele officieren telt — zoowel van lageren als van hooger rang — die, van hetgeen op de stormscholen wordt onderwezen, geen juist denkbeeld hebben. Waar nu de stormscholen een zeer belangrijke plaats innemen bij de opleiding van onze soldaten (stormmannen), is het dus niet alleen gewenscht, doch zelfs hoogst noodzakelijk, de werking van dit instituut eens nader te belichten.

Gedurende de mobilisatie en wel in het begin van 1918, werd zeer terecht door ons legerbestuur ingezien, dat er in het leger meer gedetailleerd, onder goede leiding en vooral met ruime leermiddelen, geoefend diende te worden in al datgene, wat den strijd in de loopgraven direct of indirect aanbelangt. Zulks omdat de kans niet uitgesloten was, dat bij een eventueelen oorlog, waarbij Nederland rechtstreeks zou zijn betrokken, de bewegingsstrijd spoedig zou zijn verward in een loopgravenstrijd. In verband met een en ander werd te Waalsdorp opgericht een Centrale Stormschool, welke met bekwamen spoed, aanvangende 30 Juli 1918, instructeurs kweekte, ten einde in verschillende belangrijke troepen centra op aldaar op richten groepsstormscholen les te geven. De bedoeling was nl. nog 6 à 8 stormscholen op te richten. In September 1918 was voldoende personeel beschikbaar en konden reeds enkele groepsstormscholen worden opgericht (o. a. op het terrein bij de hoeve „Hananburg” nabij Den Haag), alwaar de reeds geruimen tijd bij den troep opgerichte z. g. stormsectiën hunne verdere opleiding en volmaking zouden ontvangen. Door de demobilisatie, November 1918, kon het oorspronkelijk plan 6 à 8 groepsstormscholen op te richten niet tot uitvoering komen en werden de enkele, reeds in bedrijf zijnde, stormscholen stop gezet. Nadat nu in het voorjaar 1919 de eerste emoties van de demobilisatie aan ons waren voorbijgegaan en men langzamerhand weer tot den vrede-toestand was

teruggekeerd, werd bij de samenstelling van de opleidingsprogramma's voor de infanterie de loopgravenstrijd niet vergeten. Om onbekende redenen 1), welke echter wel na ampele overweging zullen zijn vastgesteld, ging men over tot het specialistensysteem, mitrailleurs, telefonisten, stormmannen enz. De stormmannen zouden, na bij den troep reeds te zijn geoefend, in het 2e tijdperk der opleidingsperiode ter verdere volmaking en opleiding een cursus volgen op stormscholen. Zoo herrezen dus de stormscholen uit haar asch. Een kapitein der I Divisie, die reeds in de mobilisatie commandant van een stormschool was geweest, werd belast met de vorming van instructie-personeel. Daartoe werd in April '19 te Waalsdorp een cursus gehouden voor kapiteins, luitenants, sergt.-maj.-instrs. en sergeanten onder leiding van bovenbedoelden officier. Dit personeel was bestemd om op te treden als instructeur bij de weder op te richten stormscholen. Per divisie kwam één stormschool en wel te Waalsdorp (I Div.), Arnhem (II Div.), Bergen op Zoom (III Div.) en Amersfoort (IV Div.). Elke stormschool kreeg de beschikking over het navolgend instructie-personeel: een kapitein (tevens commandant), twee luitenants, een sergt.-maj.-instr. en drie sergeanten. Een der sergeanten is belast met het beheer van het magazijn en de munitie, alsmede met het toezicht op het dagelijksch onderhoud van de loopgraafstelsels.

Doordat flink aangepakt werd met de noodige voorbereidingen was men in staat in September '19 de opleiding aan te vangen met de voorjaarsploeg '19. De school der I Div. te Waalsdorp kon reeds in Mei '19 in bedrijf komen, doordat het loopgravenstelsel, alsmede het materieel der vroegere Centrale Stormschool ter beschikking kwamen van den Commandant der Stormschool I Divisie. Zodoende kon te Waalsdorp de zomer benut worden om een gedeelte van officieren en kader (inf^{ie} en cav^{ie}) der I Divisie op te leiden. Voorts om het op bescheiden schaal opgezette loopgravenstelsel te verbeteren en uit te breiden, aan welke uitbreiding nog steeds te Waalsdorp wordt gearbeid.

Bekijken wij thans de stormscholen zelve, dan zij vooreerst haar eigenlijk doel medegedeeld. Dit is: de leerlingen kennis te laten maken met de strijdmiddelen, welke in den loopgravenstrijd voorkomen (bijv. loopgraafgeschut, vlammenwerpers, scherpe handgranaten e. a.) en die in de garnizoenen om een of andere reden niet aanwezig zijn of moeilijk kunnen worden gebruikt; bedoelde strijdmiddelen technisch en tactisch te leeren gebruiken; voorts alle oefeningen in de loopgraven

1) De zesmaandsche eerste-oefeningstijd bij de infanterie zal daartoe wel den doorslag hebben gegeven. Red.

grondig te leeren uitvoeren en wel in 't bijzonder weer die oefeningen, waarvoor in vele garnizoenen geen of zeer weinig gelegenheid is.

Om dit doel te bereiken moet elke stormschool beschikken over:

Twee tegenover elkaar liggende loopgraafstelsels, waarin alle moderne ideeën, den loopgraafstrijd betreffende, tot uiting komen;

Een handgranatenbaan, waar met scherp kan worden geworpen en dus de noodige veiligheidsmaatregelen kunnen worden genomen;

Een hindernisbaan;

Een theorielokaal;

Het noodige oefenmaterieel (met behoorlijke gelegenheid om het op te bergen).

Om een denkbeeld te geven, laten wij hier eenige van de meest belangrijke zaken volgen, die tot het bedoelde materieel dienen te behooren.

De noodige oefenings- en onschadelijke handgranaten; een ruime voorraad half-scherpe ei- en scherpe dooshandgranaten; Nederlandsche bommenwerpers met toebehooren (o. a. onschadelijke en scherpe munitie); eenige typen buitenlandsch loopgraafgeschut met munitie; modellen van buitenlandsche handgranaten en andere voorwerpen; tweemans- en driemansvlammenwerpers; infanterie-telefoonmaterieel; verlichtingsmiddelen (gaszoeklichten; lichtpistolen met de noodige lichtpatronen); loopgraafketels en loopgraafcilinders (voor stikgassen); een voorraad rookmaker; periscopen; loopgraafgeweren; schermgeweren en oefendolken met toebehooren; zware en lichte mitrailleurs; gasmaskers; ijzeren versperringspalen; rollen puntdraad, benevens de noodige handschoenen en beenkappen om met puntdraad te kunnen werken; draadscharen en buigtangen; dreggen om versperringen om te trekken; matrassen tot het overbruggen van draadhindernissen; enz.

De duur van elken cursus is in den regel \pm 14 dagen. Daar den leerling in dit korte tijdvak veel moet worden bijgebracht, moet hard worden gewerkt. Zoo is op de stormschool te Waalsdorp op 7 April l.l. de opleiding van de stormmannen der voorjaarsploeg '20 begonnen; ongeveer 3 maanden later hebben dan de 6 Regimenten Infanterie der Divisie een beurt gehad. In elken cursus krijgen de verzamelde stormmannen van één Regiment een beurt. Voor de overige Divisiën is een soortgelijke regeling getroffen. Het verdere gedeelte van het jaar moet besteed worden aan een drietal cursussen voor kader der Divisie, een legercursus ter opleiding van reserve-instructeurs, demonstraties en verdere oefeningen. Tusschen de verschillende cursussen wordt de tijd benut met het grondig reinigen van het materieel, alsmede telling en inspectie daarover, terwijl voorts de noodige herstellingen aan het loopgraafstelsel worden aangebracht.

Komende tot het onderwijs zelve, is het duidelijk, dat het werpen van handgranaten op het oefeningstableau een ruime plaats inneemt. Waar dit onderwijs gegeven wordt door instructeurs, die zelf bekwame handgranaatwerpers zijn en met de scherpe handgranaten door en door vertrouwd zijn, komt dit onderwijs, beter dan bij den troep, tot zijn recht. Nadat een serie van oefeningen is doorlopen, ten doel hebbende den man een groote vaardigheid te doen krijgen in het juist en snel werpen (natuurlijk altijd op doelen — een handgranaat mag nooit in 's blauwe hinein worden geworpen), wordt overgegaan tot het werpen op tactische doelen uit verschillende houdingen (c. q. verzwaard met gasmaskers op). Bijv. op bochten van naderingsgangen, achter een zijweer, op een mitrailleurpost, een uitkijkpost e. d. Ten slotte ontwikkelt zich uit deze oefeningen van zelve het z.g. zuiveren van loopgraven, alsmede het gebruik van de handgranaat bij den stormaanval en bij de verdediging. Deze oefeningen worden aangevangen met oefeningshandgranaten, voortgezet met onschadelijke handgranaten en beëindigd met half-scherpe eihandgranaten en scherpe dooshandgranaten. Deze laatste zijn alleen defensief te gebruiken, ter wille van de veiligheid der werpers. Scherpe eihandgranaten mogen volgens order van den M. v. O. niet worden gebruikt. Opgemerkt zij nog, dat de oefeningen met scherp zeer oordeelkundig geleid dienen te worden, daar de zenuwen den leerlingen heel vaak parten spelen.

Niet minder belangrijk zijn de oefeningen in de loopgraven, waarbij vooreerst wordt onderwezen in welke houding en opstelling de enkele man, zoowel als groepen manschappen, zich in de loopgraven bevinden en hoe men zich in de loopgraven voortbeweegt. Ieder man moet weten, dat van 's vijands zijde gezien, de loopgraven, waarin hij zich bevindt, een beeld van verlatenheid moeten opleveren. Alle bewegingen, alle verplaatsingen moeten dus ongezien en ongehoord plaats vinden. Zoo leert de man eerst ongewapend en zonder uitrusting marcheeren met ± 2 M. afstand door naderings- en gevechtloopgraven. Bij deze oefeningen leeren de manschappen zich dekken met den rug tegen de borstwering op de aanwijzing van den onderwijzer: „granaat”; wordt de waarschuwing gegeven: „zware granaat” dan moeten de leerlingen plat gaan liggen gedurende langeren tijd. Deze oefeningen worden geleidelijk verzwaard met uitrusting en wapens, later met medeneming van allerlei materieel, als: stormladders, versperringspalen, rollen gewapend draad enz. Hierbij moet streng gewaakt worden tegen gerammel en gekletter van wapens en materieel, terwijl de manschappen er voor moeten zorgen bij bochten van loopgraven niet met het materieel te blijven haken. Ten

slotte geschieden deze oefeningen in den looppas en met de gasmaskers op. Bij al deze oefeningen wordt een waarnemer geplaatst, die, zoodra hij ook maar 't geringste ontdekt, een schot afgeeft.

Daarna moet worden onderwezen het uit een loopgraaf springen met behulp van stormladders en ingeslagen pinnen, later zonder hulp. Eerst weder ongewapend, later gewapend en met materieel. Ten slotte groepswijze, waarbij allen tegelijk zichtbaar worden en vooraf de bajonet wordt opgezet.

Deze oefeningen worden verzwaard door onmiddellijk na het springen uit de loopgraaf in den snelsten gang dekking te zoeken in een nabij gelegen granaattrechter. Eerst individueel, later met patrouilles en groepen, waarbij bijv. infanterieschilden, zandzakken, handgranaten e. d. kunnen worden medegevoerd.

Ook het onhoorbaar kruipen en schuiven uit de loopgraaf moet worden beoefend, terwijl herhaling van de oefeningen, met gasmaskers voor, gewenscht is. Dat de onderwijzer hier een groote hoeveelheid leerstof ter beschikking heeft, waarin hij zeer veel afwisseling kan brengen, zal een ieder duidelijk zijn.

Bij deze oefeningen wordt ook het gebruik van de periscoop onderwezen.

Een ander hoogst belangrijk onderdeel van het onderwijs is het terreinwinnen, waar dit onderricht in hoofdzaak dient als voorbereiding van de Patrouille- en Groepsoefeningen. Den leerling moet goed worden bijgebracht, hoe of hij, in elk bijzonder geval, terrein wint. Hij moet 3 hoofdgevallen onderscheiden:

1°. Het terreinwinnen bij kleine ondernemingen.

2°. Het terreinwinnen van stormtroepen, die bij den aanval de eerste golf voorafgaan.

3°. Het terreinwinnen der aanvalsgolven zelve.

Vooraf het 1e gedeelte wordt door tal van oefeningen grondig voorbereid. Bij deze oefeningen moet de leerling goed weten, dat hetgeen hij bij dag leert slechts een voorbereiding is voor de duisternis. Als regel hebben kleine ondernemingen in den loopgravenstrijd slechts kans van slagen bij duisternis; ook wel bij zwaren mist of kunstmatig nevel. Met dit laatste wordt bedoeld een zwarte rook verwekt door z.g. rookmaker.

Van meet af aan moeten de leerlingen vooral leeren geruischloos terrein te winnen. Om hiervan een denkbeeld te geven, doen wij eenige grepen uit de zeer rijke leerstof. Zoo wordt dan o. m. behandeld: het onhoorbaar loopen, ongewapend en gewapend, ook met uitrusting om; als voren na een inspannende oefening (bijv. na een oefening in den looppas); onhoorbaar loopen door een versperring van glad

draad. Onhoorbaar kruipen op handen en knieën, ongewapend en met wapens en uitrusting; onhoorbaar kruipen van granaattrechter tot granaattrechter. Dezelfde oefeningen worden ook schuivende verricht (in den z.g. robbengang). Bij al deze oefeningen doet men manschappen in het terrein liggen met den rug naar de personen, die hen moeten besluipen. Zoodra deze personen iets hooren, steken zij den arm op. Belangrijk kunnen deze oefeningen worden verzaard door de gasmaskers op te laten zetten of gevulde handgranaatzakken mede te doen voeren. Geleidelijk moet nu de onderwijzer uit al dit kruipen en schuiven den patrouillegang ontwikkelen. De manschappen leeren zich met kleine patrouilles door het terrein bewegen, bijv. van granaattrechter tot granaattrechter, vanuit een loopgraaf naar de draadversperring des vijands, naar een mitrailleurstroep e. d. Later kunnen handgranaten worden medegevoerd en, nadat een opdracht in het terreinwinnen is vervuld, een luisterpost of een stuk loopgraaf met handgranaten worden beworpen.

Wat het 2e gedeelte betreft, nl. het terreinwinnen van stormtroepen, die bij den aanval aan de eerste golf voorafgaan, zij het navolgende opgemerkt. Even voor het vertrek van de eerste golf bij den stormaanval verlaten de stormtroepen de eigen loopgraaf en werken zich sprongsgewijze vooruit door niemandsland en wel in den snelsten gang van granaattrechter tot granaattrechter. (Als de afstand het toelaat, dus klein is, doorschrijden de stormtroepen niemandsland in één sprong). Aan de overzijde van niemandsland voeren zij hun opdracht, die zeer verschillend kan zijn, uit. Als voorbeeld diene het navolgende. De stormtroepen nestelen zich in de onmiddellijke nabijheid van de vijandelijke draadversperring en trachten eventueelen weerstand in de vijandelijke loopgraven te breken door juist geworpen handgranaten. Zoodra nu de eerste golf bij hen is gekomen, springen zij op, doen de uitwerking van hun élan op de eerste golf voelen en komen al doende tegelijkertijd met de eerste golf in de vijandelijke linie. Ter voorbereiding van een en ander leeren de manschappen snel uit een granaattrechter opspringen en in den snelsten gang naar een anderen granaattrechter snellen en zich daarin neerwerpen. Eerst ongewapend, later gewapend en met gevulde handgranaatzakken bij zich. Voorts met kleinere en grootere groepen. De onderwijzer, die eerst persoonlijk zoo'n groep of patrouille leidt, laat dit later doen door een man der patrouille op teekens. Het gasmasker verzaart deze oefening in hooge mate.

Over het 3e gedeelte kunnen wij kort zijn. Geëischt moet hierbij worden, dat de golf gelijktijdig uit de eigen loopgraaf springt, zooveel mogelijk gelijktijdig de eigen versperringen passeert, in een rechte

linie niemandsland doorgaat, de vijandelijke versperringen neemt en ten slotte gelijktijdig in de vijandelijke loopgraven aankomt. Eerst weder ongewapend en in den gewonen pas te beoefenen, later met volledige uitrusting en gewapend, en ten slotte in den looppas.

Bij het onderricht in het terreinwinnen worden ook oefeningen gehouden in het zonder aarzelen springen over en in loopgraven.

Pionieroefeningen mogen ook niet achterwege blijven. Hoofdzaak is, dat de man leert werken, zonder zich bloot te geven, terwijl bij de tegenpartij zelfs niet mag worden bespeurd, dat pionierwerkzaamheden worden verricht. Bij deze oefeningen worden waarnemers opgesteld; wanneer deze iets bemerken geven zij een schot af en moet de oefening worden herhaald.

Om niet te uitvoerig te worden verwijzen wij voor de pionieroefeningen naar Hoofdstuk IX, Opleiding van stormmannen, „Aanwijzingen opleiding Infanterie”.

De draadhindernissen spelen bij de verschillende oefeningen een rol van beteekenis. De man moet leeren zijn eigen hindernissen te herstellen en die des vijands te vernielen. Wanneer door de werking van 's vijands artillerie bressen in de eigen versperring zijn geschoten, dan moeten deze vlug worden hersteld. Voorzien van de noodige ijzeren versperrings- of z.g. schroefpalen, een paar ijzeren draaistaven, welke dienen om de palen in den grond te draaien, één of meer rollen gewapend draad, handschoenen, beenkappen, buigtangen en draadscharen moet een patrouille naar de defecte hindernis worden gezonden om geruischloos de herstelling te bewerkstelligen. Eenige met geweren en handgranaten bewapende manschappen gaan mede om het werk te beveiligen. Deze oefening staat bij avondoefeningen altijd op het tableau. Van alles komt er bij tot zijn recht: het gaan met materieel door de loopgraven, bijv. bij de 2e lijn aanvangende, het geruischloos uit de loopgraaf naar de gewilde plaats kruipen, het in alle stilte werken, waarbij de manschappen elkaar uitmuntend moeten begrijpen en dus innige samenwerking geboden is. Een tegenpartij kan de juiste plaats verkennen, waar gearbeid wordt en trachten dit werken te beletten. De ervaring heeft ons geleerd, dat dergelijke oefeningen bij den troep zeer in den smaak vallen en bijzonder ambitieus worden uitgevoerd.

Bij het vernielen van draadhindernissen is eveneens de grootste stilte geboden, terwijl de duisternis ook hier als de beste bondgenoot is te beschouwen. De leerlingen moeten hierbij leeren het opruimen met de draadscharen en het werken met de dreg. Nadat eerst den manschappen individueel geleerd is, hoe van de draadscharen moet worden gebruik gemaakt, n.l. op den rug liggend, dicht bij een paal,

de draad omwoeld met een lap, wordt verder onderwezen het werken in patrouilleverband. De patrouilles, die uit den aard der zaak klein zijn, worden ter uitvoering van hun opdracht niet aan tijd gebonden. Zij zijn voorzien van dolk of bajonet, helm, gasmasker, draadschaar, handschoenen, beenkappen en een lap. Ter dekking gaan bijv. mede 2 manschappen, voorzien van handgranaten, die opgesteld in granaattrechters bij de uitvoering van de werkzaamheden ter onmiddellijke beveiliging dienen. Het doorknippen moet voorzichtig geschieden. Het rinkelen van draden en het geluid van het knippen zelve moet vermeden worden. Zoodra een draad rinkelt moet minstens 5 à 10 minuten worden gewacht om 's vijands aandacht eenigszins te doen verslappen. Bij het opgaan van een lichtkogel, alsook wanneer een lichtbundel over het terrein strijkt, moeten de manschappen zich plat neerleggen met het gelaat tegen den bodem. De doorgeknipte draden moeten voorzichtig zijwaarts gebogen worden om een opening te verkrijgen en zich den terugtocht te verzekeren. Ten slotte moet, op voor den vijand moeilijk waarneembare wijze, worden aangegeven, waar de draden zijn doorgeknipt. Na het uitvoeren der opdracht wordt voorzichtig teruggekropen of geschoven naar de eigen stelling.

De dreg bestaat uit een lang touw of staalkabel (lengte tot 40 à 50 M.), aan het uiteinde voorzien van een vrij zwaar anker. Nadat in de eigen loopgraaf het touw ontrold is, sluipt een der manschappen naar de vijandelijke draadhindernis, de dreg daarbij medevoerende en bevestigt het anker aan de vijandelijke draadversperring op de gewilde plaats. \pm 10 à 12 manschappen, waarbij een paar dekkingsmanschappen, sluipen mede ter weerszijden van het uiteinde van het touw. Zoodra de dreg goed bevestigd is, sluipt de voorste man snel terug en op zijn teeken kan begonnen worden met trekken. Met eenige oefening kunnen geheele brokstukken versperring worden omgehaald. De manschappen moeten goed begrijpen, dat het werken met de dreg in den regel op tal van plaatsen tegelijk geschiedt, nadat te voren onze bommenwerpers de hindernissen, welke moeten opgeruimd worden, krachtig onder vuur hebben genomen.

Het instructie-personeel ontvangt dit jaar een opleiding in het opruimen van draadversperringen door middel van springmiddelen, het schijnt dus in de bedoeling te liggen, dat deze wijze van opruimen in volgende jaren ook aan de stormmannen wordt onderwezen en zulks geheel overeenkomstig het gestelde in punt 8 der Tactische en Technische wenken voor de Landmacht I en punt 5, A, $\frac{1}{2}$ Hoofdstuk IX, Opleiding van stormmannen.

Aan de oefeningen met den Nederlandschen bommenwerper wordt

geruime tijd besteed. Bereikt moet worden, dat de man dit overigens vrij eenvoudige geschut door en door kent en het uitmuntend kan bedienen 1). Nadat de bommenwerper grondig behandeld is, wordt onder leiding der instructeurs met onschadelijk, later met scherp materieel geschoten. Door het houden van de noodige oefeningen met den bommenwerper krijgt ten slotte ieder man een beurt als richter en lader. Voorts wordt gestreefd naar het verkrijgen van een groote vaardigheid in het snel vervoeren en het vlug in stelling brengen van den bommenwerper. Van het buitenlandsch loopgraafgeschut wordt den leerlingen eveneens een denkbeeld gegeven.

Hoewel in den korten tijd van 14 dagen de mitrailleurs niet grondig kunnen worden behandeld, worden er toch op het oefeningstableau enkele uren 2) voor uitgetrokken, terwijl zooveel mogelijk een schiet-oefening met mitrailleurs met de leerlingen wordt gehouden. Zoodra de Lewis-mitrailleurs verstrekt zullen worden, zullen de stormmannen geheel vertrouwd moeten zijn met deze lichte mitrailleurs. De toevoeging van dit wapen aan de stormmannen zal de uitvoering van menige opdracht zeer verlichten.

Met de tweemans- en driemansvlammenwerpers worden, nadat een en ander theoretisch volkomen is voorbereid, oefeningen gehouden, zoodat de stormmannen een denkbeeld krijgen van de vernietigende uitwerking van dit wapen. Daarna wordt hiermede geoefend in de loopgraven (met onschadelijk materieel), waarbij vooral de aandacht wordt gevestigd op het bestrijden van vlammenwerpers. Het middel om vlammenwerpers onschadelijk te maken is de handgranaat.

Nadat kennis is gemaakt met het infanterie-telefoonmaterieel, wordt het gebruik daarvan onderwezen. De beoefening van het afluisteren van telefonische gesprekken vormt de hoofdschotel van dit onderricht. Allen moeten hierin groote vaardigheid verkrijgen.

Verder moet den leerlingen worden bijgebracht het gebruik van schilden, van stikgassen, de dienst in uitkijk- en luisterposten, het schieten op loopgraafdoelen met geweren M. 95 en loopgraafgeweren (met losse en scherpe patronen), het geweer- en dolkvechten, terwijl niet vergeten mag worden dagelijks de hindernisbaan te nemen.

Zoodra deze oefeningen grondig worden gekend, wordt geleidelijk overgegaan tot de patrouille-oefeningen. Bij deze oefeningen wordt onderwezen, hoe gehandeld moet worden om met de meeste kans van slagen kleine opdrachten en ondernemingen in den loopgraaf-

1) De bediening, enz. der lichte bommenwerpers behoort tot het domein der Vg. A, welk wapen daartoe over voldoende personeel beschikt. Red.

2) Naar onze meening zouden de vele uren aan den lichten bommenwerper besteed, beter kunnen worden benut voor een grondige kennismaking met de mitrailleurs. Red.

oorlog tot een goed einde te brengen. Hoofdzaak hierbij is een oordeelkundige en kameraadschappelijke samenwerking! Samen uit, samen thuis! zij hierbij de leuze. Als regel hebben opdrachten als hierbedoeld slechts kans van slagen bij duisternis, mist of kunstmatigen nevel. Zij moeten echter door oefeningen over dag goed geleerd en voorbereid worden. Om eenig denkbeeld van de patrouille-oefeningen te krijgen, zullen wij er enkele noemen. (Overigens wordt verwezen naar Hoofdstuk IX. B Patrouille-oefeningen. Opleiding van stormmannen.)

Het oplichten van een vijandelijken luisterpost, die de hindernis voor de stelling bewaakt.

Het sluipen naar de vijandelijke stelling en het afluisteren en waarnemen van hetgeen daar voorvalt.

Het vermeesteren van een mitrailleur, waarvan de opstellingsplaats is ontdekt en het meevoeren daarvan naar eigen stelling.

Het zich nestelen voor een gedeeltelijk vernielde hindernis voor de vijandelijke stelling, ten einde het herstellen daarvan door de tegenpartij te beletten.

Op het einde van den cursus worden nog enkele oefeningen gehouden, waarbij de leerlingen als stormafdeeling vereenigd worden.

Ten slotte nog dit. Onbekend maakt onbemind! De publicatie van dit artikel heeft ten doel de stormscholen meer bekend te maken en zodoende dus de belangstelling in het stormwezen op te wekken. Ik hoop, dat de lezing van dit artikel, zoowel bij de troepenofficieren, als bij hen, die op de bureaux werkzaam zijn, den wensch levendig doet worden om persoonlijk te komen kennis maken met de stormscholen. Eén dag verlof — met het rijwiel — kan ieder daaraan wel geven. Ik ben er van overtuigd dat zij er met open armen zullen worden ontvangen en men zich zal beijveren hun alle gewenschte inlichtingen te geven.

uit: De Militaire Spectator, 1920.

Het beleg van Willemstad in 1793, volgens mededeelingen van een ooggetuige,

DOOR

FR. DE WITT HUBERTS,

Kolonel der Infanterie b. d.

De goede gewoonte van velen van onze voorvaderen om een Journaal of dagboek aan te houden van de gebeurtenissen waarvan zij getuige waren, heeft reeds dikwijls menig belangwekkend feit uit de geschiedenis opgehelderd en is herhaaldelijk de oorzaak geweest, dat historische bijzonderheden aan de vergetelheid werden ontrukkt of opnieuw en beter werden belicht.

Zoo is o. a. van bovengenoemd beleg een nauwkeurig verhaal aangehouden door Frans Jacob Alexander Berg, die als Kapitein-ingenieur de belegering van het begin tot het einde medemaakte. Deze Berg werd in het jaar 1770 benoemd tot Extraordinaire Ingenieur, was negen jaar later Luitenant Ingenieur en bereikte den 5^{den} Mei 1786 den rang van Kapitein Ingenieur. Volgens eene aantekening van een van de afstammelingen van genoemden Kapitein, werd hij sinds den 17^{den} Augustus 1793 na den slag bij Lincelles, in Vlaanderen, vermist, zonder dat er ooit iets meer van hem vernomen is.

Het dagverhaal is in het bezit van de familie Berg van Dussen-Muylkerk, van wie ik indertijd een afschrift mocht ontvangen en het schijnt mij belangrijk genoeg om als aanvulling te dienen van wat reeds vroeger omtrent deze belegering geschreven is, o. a. in dit tijdschrift, in den jaargang 1893.

Tot goed begrip ga een kort historisch overzicht van den gemeenen toestand vooraf.

In 1789 had de Fransche omwenteling Europa op zijn grondvesten doen wankelen, de revolutie werkte aanstekelijk en al scheen binnen onze landspalen, dank zij de Pruissische tusschenkomst, Oranje weer voor goed tot macht te zijn gekomen, de uitgeweken patriotten lieten niet na bij de Fransche Nationale Conventie pogingen aan te wenden, om hare beginselen ook bij de Nederlandsche Republiek ingang te doen vinden.

Sinds April 1792 was Frankrijk in oorlog met Pruisen en Oostenrijk, onze Republiek kon zich nog onzijdig houden, al naderde het Fransche leger reeds de Zuidelijke Nederlanden en al had zij ook in 1788 een verdedigend verbond met Pruisen en Engeland gesloten.

Doch er viel niet aan het noodlot te ontkomen en den 1sten Februari 1793 gaf de Nationale Conventie gehoor aan den wensch van de Patriotten, door aan den Stadhouder van de Republiek en den Koning van Engeland den oorlog te verklaren.

Met de bezetting van de vestingen in het Zuiden van ons land was het niet al te best gesteld. Maastricht telde slechts 5000 man, Breda was wel voldoende toegerust, doch had slechts 1600 man bezetting, Geertruidenberg stond onder het bevel van een tachtigjarige, te Heusden waren geen artilleristen voor het bedienen van het geschut, terwijl Bergen-op-Zoom slechts onbruikbare kanonnen bezat.

In allerijl moest er verbetering in dien toestand worden gebracht; er zouden, op voorstel van den Erfprins, 13.000 man voetvolk en 1600 ruiters worden aangenomen, Vice-Adm. Kinsbergen werd tot Opperbevelhebber van alle schepen op de Hollandsche en Zeeuwsche wateren benoemd, het land hier en daar onder water gezet en den 15^{den} Februari begonnen met het zenden van troepen naar de Zuidelijke grenzen, waar Dumouriez, geleid door het z.g. Bataafsche Legioen onder Daendels, met een leger van 14.000 man en 40 stukken op aanrukte.

Ook de vestingen moesten zooveel mogelijk worden verbeterd en als een gevolg daarvan vertrok de Kapt. Ingenieur Berg den 14^{den} Februari met den Kolonel Schepern, Comdt van een Bataljon Saxen Gotha, uit Breda en kwam 's avonds om 6 uur te Willemstad aan.

Deze kleine vesting was omringd door een hoofdwal met zeven kleine bastions, welke wal slechts aan de rivierzijde en voor de helft van de beide aangrenzende fronten met muurwerk bekleed was. Vóór de Landpoort was een klein ravelijn gelegen, terwijl de vesting een in 1748 gebouwde kazerne voor 800 man bezat, welke echter niet bomvrij was.

Het stadje telde eene bevolking van 7 à 800 inwoners onder een Schout, 2 Burgemeesters en 7 Schepenen, terwijl een Commies van den Raad van State belast was met het toezicht op het arsenaal, bij de Waterpoort gelegen.

Den volgenden dag werd met Kolonel Schepern en eenige andere officieren een rondgang over de wallen gedaan en 's mid-dags eene bespreking gehouden met Meeder, den adjudant van den Kolonel, omtrent de maatregelen tegen een z.g. coup de main. Eerst zou evenwel antwoord worden afgewacht van Zijne Hoogheid.

Op 16 Februari werden met een Off. van de Artillerie schikkingen gemaakt om meer geschut op den wal te plaatsen, terwijl Kapitein Berg op dien middag de aankomst opteekent van den Kapt. ter Zee van Cappelle, die de order had ontvangen om alle vaartuigen aan de zijde van Willemstad in het Hollandsch Diep liggende, naar de overzijde te doen verhalen. De Comdt en de Schout waren echter van oordeel, dat die order niet gold voor de schepen in de haven geankerd, daar deze binnen den vestingwal gelegen was.

17 Februari maakt Berg rechts van de Landpoort op den wal eene bedding voor een houwitser. Van den Stadhouder was door den Commandant het bevel ontvangen om zich in verbinding te stellen met Generaal Majoor Golowkin, Commandant van de troepen in Gorkum, Woudrichem, Heusden en Geertruidenberg. Deze moest zorgen voor „augmentatie van de Veld-Equipage”.

Den 18^{den} werd doorgebracht met besprekingen met den Schout en het verbeteren van de beddingen voor de mortieren bij de Landpoort, terwijl, na bezichtiging, bevonden werd, dat aan den Oosteren Westerbeer 100 palissaden moesten vernieuwd worden. Des avonds om 11 uur werd Berg nog ontboden bij den Schout bij nacht Melville, die met zijn schip op het Hollandsch Diep lag.

Den dag daarop komt het bericht binnen de vesting, dat te Oudenbosch door de Franschen kwartier wordt gemaakt voor 400 man infanterie en 50 man ruiters. Volgens zijne aantekeningen stelde Berg mede dien dag een memorie van verdediging ter hand aan den Comdt Schepern.

Op den 20sten werd een officier als ijlbode naar den Stadhouder gezonden met brieven, terwijl den volgenden dag het bericht vernomen werd, dat Klundert om 12 uur 's middags was opgeëischt, doch Commandant von Kropff de overgave geweigerd had. Des avonds kwam de Schout bij nacht Melville opnieuw binnen de wallen met zeer verontrustende berichten omtrent de nadering der Franschen, waarom hij op spoedige onderwaterzetting van het omringende land aandrong. Na overleg met den Commandant werd echter besloten eerst de terugkomst van den ijlbode af te wachten. Gelukkig was deze om 6 uur 's avonds weder binnen de poort, met de toestemming van den Prins om een aanvang te maken met het dras zetten en dienzelfden nacht om 1 uur werd reeds begonnen met het laten volloopen van de slooten en lage gedeelten van den Ruienhilpolder.

Sinds den 16^{den} Februari was het Fransche leger in opmarsch, met het doel den Moerdijk over te steken en het eiland van Dort te bemachtigen, hopende, dat het volk in de steden van Holland

daarna in opstand zou komen. De voorhoede onder den Generaal Bergeron moest zich daartoe meester maken van alle vaartuigen, om de landing op het eiland van Dort door het Bataafsche Legioen mogelijk te maken.

Toen Dumouriez echter den 22sten Februari in het Hoofdkwartier te Antwerpen aankwam, moest hij vernemen, dat alle vaartuigen verwijderd waren.

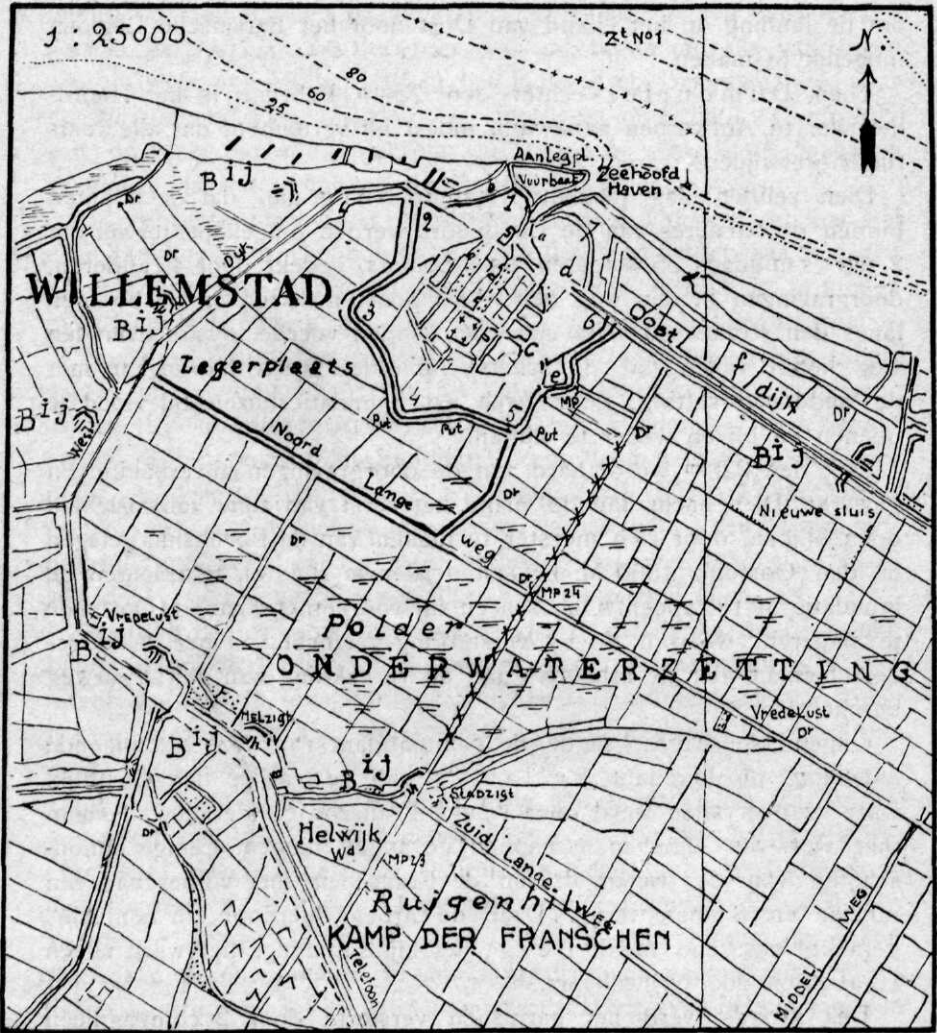
Dien zelfden dag teekent Kapitein Berg aan, dat de boomen binnen de barrières aan de Landpoort werden omgekapt, terwijl om 2 uur 's middags 35 soldaten als arbeiders, gedekt door 40 anderen, doorgravingen in den weg buiten die poort maakten en de boomen langs den straatweg, welke naar het Zuiden voerde, dwars over den weg lieten vallen (zie de schets). Inmiddels werd doorgestaan met de onderwaterzetting, door twee z.g. inundatiesluizen bij vloed te openen en bij eb weder te sluiten.

Ook den 22sten wordt hard aan de doorgravingen en verhakkingen gewerkt. Dien nacht had de vijand het eerst van zijne aanwezigheid doen blijken, door zich meester te maken van de Bovensluis gelegen in den Oostdijk, 1500 M. beOosten Nieuwe sluis en te trachten de inundatie af te tappen. Ook scheen hij voornemens aan de Oostzijde te naderen, waarom Berg versterking verzocht van het dekkingsdetachement, dat de arbeiders aan de verhakking aan den straatweg beschermde.

Ongelukkigerwijze waagde de commandant van deze beveiligende afdeeling, de luitenant Bellamy, zich te ver op den Oostdijk, waar hij overvallen werd door eenige Fransche cavaleristen, die hem met vier van zijne manschappen gevangen namen. Eenige kanonschoten van de wallen dreven de Franschen, met verlies van een officier en 8 man terug. Daar de arbeid hierdoor „in confusie” geraakt was, zoo meldt Berg, liet hij 's middags het werk alleen voortzetten door vrijwilligers.

Des avonds werd het garnizoen versterkt door 2 compagnieën grenadiers van het Regiment Bosc de la Calmette, terwijl eenige oogenblikken daarna de Generaal-Majoor Baron van Boetzeler aankwam, die van dit oogenblik het bevel over de vesting op zich nam.

Den 24sten werd doorgestaan met opruimingen buiten de wallen, ten einde een vrij schootsveld te hebben en o. a. het buitenhuis Diepzigt van den Rentmeester Sprengers aan den Oostdijk verbrand en aan de Westzijde een stadsschuur en een nieuwe herberg afgebroken. Dien nacht werd een stout stuk uitgehaald door een drietal timmerlieden, Sonneveldt, Slikboer en Schip-

a	Waterpoort	1	Bastion Gelderland
b	Wester-beer	2	" Holland
c	Landpoort	3	" Zeeland
d	Ooster-beer	4	" Utrecht
e	Ravelijn	5	" Vriesland
f	Diepzigt	6	" Overijssel
		7	" Groningen

pers, die met een schuitje naar de Ruigenhilsche sluis roeiden, aldaar een sluisdeur uitzagden en deze lieten wegdrijven, waarna zij om 10 uur weder veilig binnen de vesting kwamen en ieder hunner beloond werd met vier dukaten voor hun moedige daad.

Den 25sten besteedde Berg aan het verbeteren van de bolwerken. Door afgravingen konden de grachten beter bestreken en kon schuin vuur op den Westdijk afgegeven worden, terwijl de palissadeeringen op de steenen beeren in orde werden gebracht.

Des middags arriveerde de Vice-Admiraal van Kinsbergen, met wien een ommegang over de wallen werd gedaan, terwijl den volgenden dag de sloot aan den voet van het binnentalud verdiept werd, om het water, dat door de inundatiesluis binnenvloede, meer gelegenheid te geven in den polder te stroomen. De batterij aan de Oostzijde vuurde den ganschen dag, omdat men meende, dat de vijand aan den Oostdijk arbeidde.

Ook werd de zolder van het kruitmagazijn met mest bedekt, om de amunitie tegen inslaande projectielen te beveiligen. Des middags zag men duidelijk de Fransche vlag van den Prinsenmolen te Klundert waaien en wist daardoor, dat deze plaats gevallen was. Ook meende men van den toren te zien, dat de Franschen achter den dijk omtrokken naar de Westzijde van de stad, waarom er order gegeven werd om gedurende den nacht om het half uur een kanonschot te lossen.

Den 27sten Februari werden de palissadeeringen aan de Oostzijde hersteld en de boomen op de batterijen gekapt, terwijl de bedekking met mest van het kruitmagazijn voltooid werd.

Omstreeks 11 uur voormiddag verscheen een trompetter voor de Oostelijke beer, die de stad uit naam van Generaal Dumouriez opeischte, doch de onderhandelaar werd met een weigerend antwoord teruggezonden.

Om 7 uur 's avonds werd alarm geslagen, daar zich aan den Westdijk Fransche cavalerie vertoonde; na het afgeven van eenige kanonschoten, ook van het oorlogsschip, verdween de vijand en keerde de troep in de kazerne terug.

Het oorlogsvaartuig was het wachtschip de Zeehond, bewapend met 16 zesponders, onder den Kapitein Detmers, dat met de kotters Brak en Panther tot den 10^{den} Maart medehielp om het opdringen van den vijand langs den Westdijk tegen te houden.

Den 28sten werden enkele geschutbeddingen gewijzigd en eenig geschut verplaatst. Om half tien verscheen op den Westdijk een trompetter met een officier, die een witte zakdoek zwaaide. Door een officier van de bezetting geblinddoekt binnengebracht, overhan-

digde hij aan den Gouverneur een schrijven van den Franschen Maréchal de Camp Berneron, waarbij deze inlichtingen vroeg omtrent een vermisten officier. Mocht deze krijgsgevangen binnen de vesting zijn, dan bood hij uitwisseling aan tegen den luitenant Bellamy.

Daar er geen Fransch officier krijgsgevangen genomen was, vertrok de onderhandelaar, Aide de Camp Gazin, weder na een half uur.

's Namiddags vertoonde hij zich echter opnieuw, thans met een schriftelijken eisch van Berneron om de vesting over te geven. Geschiedde dit niet, dan werd den Gouverneur voorspeld: „gij zult midden onder de puinhopen en vlammen, met uw hoofd betalen voor de rampen van welke gij de eenige stichter zult geweest zijn.”

Ondanks die bedreiging keerde de Fransche afgevaardigde spoedig met eene schriftelijke weigering van Boetzelaer naar de belegeraars terug.

Om 4 uur 's namiddags kwamen de 6 compagnieën van het 1e Bataljon Calmette onder den Kolonel Spiering en Majoor Nievelt uit Rotterdam aan.

Den 1sten Maart werd het garnizoen weder gealarmeerd, daar de vijand zijne batterijen (zie de schets) thans gereed had en op de stad begon te schieten. Het vuur werd flink beantwoord en hield tot 's avonds 7 uur aan. Daar de nacht zeer donker was en er een storm woei, werden er van tijd tot tijd door de belegerden lichtkogels opgeworpen en eenige kanonschoten afgevuurd. Dien dag waren er twee man van het Regiment Saxon Gotha, benevens een burger gekwetst, terwijl de huizen veel schade hadden geleden, o. a. was een gedeelte van het dak van het kruitmagazijn weggeschoten, waarop de arbeiders, die bezig waren met het opstapelen van mest op den zolder, de vlucht namen.

Van half negen 's avonds tot twee uur 's nachts bulderde het vijandelijk geschut opnieuw en werd eene poging gedaan om langs den Oostelijke en Westelijke beer de vesting binnen te dringen, echter zonder succes. Ook scheen de vijand het voornamelijk op het kruitmagazijn gemunt te hebben, waarop een aantal gloeiende kogels werden afgeschoten.

In den avond was de artillerie versterkt door de aankomst van 1 bombardier en 12 kanonniërs uit Hellevoetsluis.

Op 2 Maart ontving de Gouverneur rapport, dat het kruitmagazijn 's nachts door het geschutvuur vernield was. Kapitein Berg spoedde zich er heen, doch bevond, dat er aan de Zuidzijde slechts een weinig schade door een kanonskogel was aangericht. Toch achtte hij het raadzaam de opslagplaats gedeeltelijk te ontruimen, waartoe op zijn

voorstel per compagnie 4 man werden gecommandeerd om, in de z.g. courtines, munitiemagazijntjes te graven, waarvan er dien morgen 12 gereed kwamen en met ongeveer 10.000 R kruit werden gevuld.

's Morgens had de artilleriebezetting wederom eene versterking ontvangen van 1 bombardier, 1 korporaal en 12 kanonniërs. De dag ging verder voorbij onder heftig vuur van den vijand met gloeiende kogels en granaten, terwijl er des nachts een loos alarm was op het bastion Utrecht.

In den morgen van den 3^{den} Maart ontdekte men, dat op de Westzijde, achter de afgebroken herberg eene nieuwe vijandelijke batterij van 4 stukken was opgeworpen, die om 9 uur 's morgens haar vuur opende, op hetzelfde oogenblik, dat door eigen onvoorzichtigheid de z.g. Oude Wagt op het Bastion Zeeland met 1,5 ton buskruit in de lucht vloog, waardoor twee soldaten verwond werden. Kort daarna ontstond er brand bij de kazerne en later op den dag nog drie à vier maal in de stad, doch alle werden tijdig gebluscht.

Des middags had de Gouverneur een krijgsraad belegd, waarin besloten werd een officier, den Kapitein Croon, naar Zijne Hoogheid af te vaardigen om den toestand schriftelijk bloot te leggen en orders te vragen. In den brief van Boetzelaar werden o. a. een paar schepen gevraagd om het garnizoen zoo noodig te redden, daar hij het niet over zich verkrijgen kon, om de troepen over den kling te laten jagen.

De morgen van den 4^{den} Maart kenmerkte zich door brand in de kerk, die echter gebluscht werd en door het sterkste vuur, waaronder de vesting tot nu toe geleden had.

Berg teekent verder aan, dat men kon zien hoe de Franschen arbeidden aan eene nieuwe batterij, achter die van vier stukken bij den Westdijk. In den namiddag hield het vijandelijk kanonvuur geheel op, terwijl men in de vesting, onder leiding van Berg, geschut verplaatste en nieuwe beddingen in gereedheid bracht.

Den 5^{den} Maart kwamen de Vice-Admiraal Rietveld en de Raadsheer Amman hunne voldoening betuigen over het gedrag van het garnizoen, waarna zij om 12 uur weder naar den Haag vertrokken. Daar men met verrekijkers ontdekte, dat de vijand op den straatweg den vorigen dag eenige handmortieren had laten staan, togen in den middag 4 soldaten vrijwillig uit, die van de 8 stukken er drie vernagelden en één stuk sloegen en in het water wierpen.

Vóór zij het overige geschut een zelfde lot konden doen ondergaan,

moesten zij, gedwongen door het vuur van den vijand, zich in de vesting terugtrekken.

Den volgenden dag zag men van den toren hoe de Franschen aan hunne batterijen werkten, terwijl de Kapt. D e t m e r s , Commandant van de Zeehond, rapporteerde, dat zij ook bezig waren het vervallen fort Carolina, bij de Hel gelegen, weder in orde te brengen.

Om 9 uur 's morgens, nadat het vijandelijk vuur geopend was, brandde een schuur af. „De Burgerij” zegt B e r g , „was braaf in het blusschen zonder de kogels te ontzien”.

Uit Dordrecht kwam dien dag een burger, medebrengende ruim f 40, „tot soulaas” van de vrouwen en kinderen.

Den nacht voorafgaande aan den 7^{den} Maart vuurde de vijand niet. Om 10 uur 's morgens vertoonde zich weder een onderhandelaar aan den Westdijk. Toen er bij vergissing op hem geschoten werd, trok hij zich onmiddellijk terug. Nauwelijks had de Gouverneur zulks vernomen, of hij zond den Majoor N i e v e l t met een tamboer naar buiten, om versooring te vragen en tevens, wat hij begeerde.

Een uur later brachten zij den Kolonel d e V a u x mede, Aide de Camp van den Genl. D u m o u r i e z , die een brief van B e r n e r o n aan den Gouverneur overhandigde, waarbij de stad ten tweeden male werd opgeëischt.

De Gouverneur antwoordde hierop zeer kort, dat hij niets aan zijn eerste antwoord had toe te voegen, waarop d e V a u x vertrok.

Een half uur daarna werd bericht ontvangen, dat de vijand op den Oostdijk arbeidde, waarop die dijk onder vuur genomen werd.

De uitwerking van het weigerend antwoord van v a n B o e t z e l a e r deed zich om half twee 's namiddags geducht voelen, doordat op dit tijdstip de Franschen met al hun geschut de vesting beschoten en op zes verschillende plaatsen brand veroorzaakten, waardoor o. a. een brouwerij en een stal afbrandden. Het helsche concert hield tot half negen 's avonds aan.

In den nacht van den 7^{den} op den 8sten Maart konden de belegerden een weinig tot verademing komen, daar het vijandelijk vuur zweeg. Dien nacht kwam een officier uit Dort, met bericht van den Erfprins, kennis gevende van de door de Oostenrijkers op de Franschen behaalde overwinning en het ontzet van Maastricht.

Des morgens om 7 uur arriveerde er een Statenbode uit den Haag, terwijl twee uur later de vijandelijke kanonnen weder hun vuur op de geteisterde stad uitbraakten. Van uit het Bastion Zeeland zag men, dat achter den Westdijk eene nieuwe batterij werd aangelegd. Dien morgen meldde zich ook een wapenbroeder van Kapitein B e r g , n.l. de Extra-ordinaris Ingenieur C o r t uit Sluis, ten einde in Wil-

lemstad garnizoen te houden, terwijl een ijlbode van den Erfprins de gelukkige tijding bracht van het hernemen van Roermond.

Om 6 uur 's avonds zweeg eindelijk het geschut van de belegeraars tot den volgenden morgen 9 uur. Doch daarna hield het twaalf uren achtereen aan, waardoor weder brand veroorzaakt werd.

Den 10^{den} Maart werd er des nachts door den vijand wel geschoten, doch niet hevig. Des morgens haalde hij evenwel de schade in, door thans ook het vuur te richten op de wachtschepen, die daar-door genoodzaakt werden zich van den oever te verwijderen en niet meer in staat waren het nader oprukken langs den Westdijk te belletten. De Franschen maakten hiervan onmiddellijk gebruik door met \pm 150 man en 2 veldstukken tot aan de eerste bocht van den dijk vooruit te gaan. Daar deze afdeeling in den rug niet gesteund scheen te worden door andere troepen, kwam bij enkele officieren het denkbeeld op om een uitval te doen, waartoe zich dadelijk eenige vrijwilligers aanboden.

De buitengewoon voorzichtige Gouverneur wilde echter eerst den raad inwinnen van de Hoofdofficieren en belegde een krijgsraad. Helaas werd „met passen en meten de tijd versleten”, daar men het niet eens kon worden over het meest geschikte tijdstip, noch over de sterkte van de uitvalkolonne; er gebeurde dan ook niets.

Tegen den avond kwam het bericht in de vesting, dat de vijand aan den Westdijk met koortsachtige haast arbeidde en de in- en uitgaande schepen hevig beschoot. Het was dus te verwachten, dat elke verbinding langs het Hollandsch Diep weldra zou afgesneden zijn.

v. Boetzelaer, die reeds den 3^{den} Maart noodkreten geslaakt had in zijn schrijven aan Zijne Hoogheid en toen al van eene capitulatie gesproken had, scheen, volgens den Kapitein Berg, thans den moed geheel te verliezen; hij belegde n.l. weder een krijgsraad „en deedt eenige voorstellen wegens de capitulatie enz.”. Gelukkig gingen de andere officieren niet op het voorstel in, anders had Willemstad waarschijnlijk het smadelijk lot getroffen van Breda en Geertuidenberg. Hun raad luidde om den nacht eerst af te wachten.

In welk een ongerustheid de Gouverneur verkeerde, blijkt verder uit het feit, dat hij dien dag tot twee maal toe een schrijven richtte aan den Erfprins te Dort, n.l. 's morgens om 11 uur en des avonds om 7 uur.

's Nachts werd de toren van het Stadhuis in brand geschoten, doch het vuur spoedig gebluscht.

Den 11^{den} Maart was de vijand op den Westdijk zóó dicht genaderd, dat hij met kleingeweer de stad begon te beschieten. Van af de wallen aan de Westzijde werd het vuur met geweren en z.g.

dubbelhaken dapper beantwoord. Inmiddels was de gestadige Oostenwind oorzaak, dat het inundatiewater sterk afliep.

Des nachts veroorzaakten eenige gloeiende kogels, van den Oostdijk af in de stad geworpen, op 2 of 3 plaatsen brand.

Den 12^{den} Maart kwam om half vijf 's morgens een bode van den Erfprins binnen de stad. Het vuren met kleingeweer aan de Westzijde hield aan, terwijl om 11 uur voormiddags ook de batterij aan de Hel granaten in de vesting begon te werpen.

Den dag daarop ontdekte men, niettegenstaande men des nachts den Westdijk van uit Willemstad onder vuur gehouden had, dat de vijand eene batterij van 3 stukken met richting op den Westerbeer en eene dergelijke van 2 stukken tegenover het bastion Zeeland had aangelegd. Den geheelen dag werden nu door alle batterijen van de belegerden de geschutsopstellingen van den vijand achter den Westdijk met „Bomben en Hauwitsers" bestookt en ernstig beschadigd.

Den volgenden nacht zette men dit vuren onafgebroken voort, terwijl de vijand van af den Oostdijk slechts een enkel schot loste op de Oosterbeer.

Op den 14^{den} Maart werd een vrijwilliger van het Regiment Calmette over de stadsgracht gezet om de opstelling van den vijand achter den Westdijk te bespieden. Het gelukte hem onbemerkt weder binnen de vesting te komen en aldaar te melden, dat er achter de eerste kromming van den dijk drie stukken geschut stonden, die de in- en uitgaande schepen beschoten. Troepen had hij echter niet waargenomen. Terstond werd nu besloten met 36 vrijwilligers een uitval te wagen, ten einde dit geschut te nemen of te vernagelen, doch een tweetal schoten, afgegeven door een vijandelijke batterij niet ver daar vandaan, was voldoende om het plan weder te doen opgeven; echter werd overeengekomen, dat men het den volgenden morgen bij het aanbreken van den dag toch zou wagen.

De stilte welke bij den vijand heerschte, werd door den schrijver van het dagboek niet vertrouwd, waarom hij des namiddags op den Westerbeer twee rijen eggen liet plaatsen.

Om half vijf 's morgens van den 15^{den} Maart stonden de troepen eindelijk voor den lang beraamden en telkens verschoven uitval bij de Hoofdmacht gereed. Het detachement bestond uit 41 man onder de Vaandrigh Colthoff van het regiment La Calmette en Rost van het regiment Saxen Gotha, benevens 6 kanonnières onder den Sous-Lieutenant Muller. Het moedige troepje werd in alle stilte met een schuit uit de haven gebracht en aan de Westzijde aan land gezet. Vervolgens marcheerde het naar den Westerbeer en vandaar langs de Oostzijde van den Westdijk tot aan de eerste

kromming. Hier aangekomen, werd de dijk plotseling bestormd en de vijand volkomen verrast. Verscheiden Franschen, waaronder een officier, moesten met hun leven voor hun gebrek aan waakzaamheid boeten, de kanonniers vernagelden de 3 achtponders en met 9 krijgsgevangenen keerde het detachement, zonder verliezen te hebben geleden, weer in de vesting terug.

Dienzelfden morgen nam de vijand van den Oostdijk af eenige windmolens onder vuur, daar deze begonnen te malen, terwijl de Kapitein Berg de beeren en het front voor de Waterpoort van voetangels deed voorzien. Des avonds om 6 uur wierp de vijand nog eenige bommen in de stad, zonder echter schade aan te richten.

In den namiddag van den 14^{den} waren op de rivier twee groote schepen aangekomen, waarvan één het fregat Venus van 24 stukken bleek te zijn.

Den 16^{den} Maart klonk slechts nu en dan een enkel vijandelijk schot. Er scheen echter iets ongewoons op til te zijn; men had toch in de vesting reeds vroeg verscheidene signalen, verzamelen en daarna den marsch hooren slaan en trompetgeschal vernomen. De mist belette echter elke waarneming.

Om half tien 's morgens zou evenwel het raadsel worden opgelost. Toen meldden zich n.l. twee mannen aan de Landpoort, die verzochten binnengelaten te worden. Een van hen, die voorgaf een gevangen genomen Hollandsche artillerist te zijn en bij de Franschen ontvlucht was, deelde mede, dat de vijand verdwenen was.

De Gouverneur gaf daarop last hen binnen te laten. Tezelfdertijd zag men langs den Westdijk een schuit naderen, waarvan het volk met de hoeden zwaaide, ten teeken, dat er geen Franschman meer te zien was. De ondermajoor, de luitenant Lang, werd daarop met een bootje de Waterpoort uitgebracht om bericht in te winnen en keerde weldra terug met het heugelijk nieuws, dat de belegeraars werkelijk afgetrokken waren.

Tot zooverre de aantekeningen van den Kapitein-Ingenieur Berg.

Zooals bekend is, hadden de Oostenrijksche en Pruisische troepen de Franschen van de Maas verdreven, waarom Dumouriez bevel ontving, zijne poging om in Holland door te dringen te staken en het Maasleger te helpen.

Dit was de onmiddellijke oorzaak, dat het beleg van Willemstad werd opgeheven.

De Gouverneur van de vesting, van Boetzelaer, werd met eer overladen en ontving o. a. een gouden degen en den titel van Luitenant-Generaal van de Infanterie, terwijl aan zijne beide dochters een lijfrente van f 1000 's jaars werd toegekend.

Bilderdijk wijdde hem zelfs in „Heldendaden in 1793”
deze regels:

Hier doet de bloem van Hollands Ridderen 1),
Berend in Vaders Willems wal 2)
Den Franschen waan en zijne aanbidderen
Voor Nederlandsche donders sidderen,
En staat voor gansche Legers pal.

Indien echter het dagverhaal van den Kapitein-Ingenieur Berg
waarheid bevat, dan is van Boetselaer niet de krachtige per-
soonlijkheid geweest, waarvoor men hem in die dagen, onder den
indruk van het gelukkige feit van het opbreken van het beleg, alge-
meen heeft aangezien.

1) Van Boetselaer.

2) Willemstad.

Gegevens vreemde legers. (Juli 1920.)

AMERIKA (Vereenigde Staten). II.

1. Bezettingstroepen in Duitschland.

Sterkte (26 Maart 1920) 726 officieren en 16.756 man. Deze troepen bevinden zich hoofdzakelijk in het bruggehoofd van Coblentz.

2. Luchtvaart. In Mei j.l. zijn proeven genomen met:

a. een nieuwe, gepantserde Le Père driedekker. 2 Liberty motoren. Motor en fuselage zijn gepantserd. Bewapening: 8 mitrailleurs en een kanon van 37 m.M., voornamelijk bestemd om in het gevecht te land in te grijpen;

b. een nieuw groot bombardementsvliegtuig. Breedte 106 voet, drie 400 P.K. liberty motoren, kan 16 uur de lucht houden.

3. **Oefeningstijd.** Uit eene zorgvuldige bestudeering van de opleidingsdata van 1.400.000 man is gebleken, dat een Amerikaansch soldaat, die in Frankrijk gevochten had, voor hij aan de eerste gevechten deelnam, 6 maanden in de Ver. Staten, 2 maanden achter het front in Frankrijk en 1 maand in een rustigen sector, totaal dus gedurende 9 maanden werd opgeleid.

4. **Organisatie.** De nieuwe wetten betreffende de organisatie van het leger zijn aangenomen. Zij vormen een compromis tusschen de oorspronkelijke voorstellen van den generalen staf met voorstellen van den Senaat en van de Kamer van afgevaardigden.

De algemeene dienstplicht is voorloopig verworpen. Evenals voor den oorlog is het leger in eerste linie een **stand leger**. Sterkte 17.000 officieren en 280.000 man. Vóór den oorlog bedroeg de totale sterkte 137.000 man, deze is dus sinds 1914 **meer dan verdubbeld**.

De nationale garde blijft op de oude wijze georganiseerd als eigen contingent van elk der verschillende staten. Een voorstel van den senaat tot federalisatie is ingetrokken.

Een reserve-corps wordt georganiseerd, met een dienstverband van 3 jaar, en een oefeningstijd van 15 dagen per jaar.

Het systeem van zomer-kampen voor voortgezette opleiding der reserveofficieren blijft gehandhaafd.

De generale staf wordt op Fransche leest geschoeid.

Seinwezen en chemische oorlogsmiddelen worden als zelfstandige onderdeelen georganiseerd.

Eveneens de luchtdienst, die 1514 officieren en 16.000 man zal tellen.

Een permanent oorlogscollege wordt gevormd en bestaat uit het hoofd en het tweede hoofd van het departement van oorlog, den legercommandant en den chef van den staf.

BELGIE. (III).

1. Oorlogsbegrooting 1920. (Verhooging). De begrotingen voor Leger en Marechaussée, te samen oorspronkelijk groot 600 miljoen francs gewone en buitengewone uitgaven, zijn 15 Juni j.l. door de Belgische Kamer aangenomen. De algemeene raad der Belgische Socialistische Partij had, bij besluit van 11 Mei, de Kamerleden der partij gemachtigd om vóór deze begrooting te stemmen.

Intusschen had de Regeering te voren bij opvolgende amendementen van 2, 5 en 8 Juni verschillende posten gewijzigd. Dientengevolge zijn de gewone uitgaven vermeerderd met ruim 84 miljoen en de buitengewone uitgaven met 41 miljoen francs, waardoor het gezamenlijk eindcijfer bedraagt 725 miljoen francs. Opgemerkt wordt dat de begrooting voor 1914 bedroeg 90 miljoen francs.

Voorts komen de uitzonderingsuitgaven, voortvloeiende uit den oorlog, door eene vermeerdering met 198 miljoen op 509 miljoen, zoodat het totale oorlogsbudget tot bijna $1\frac{1}{4}$ milliard francs is gestegen.

De vermeerdering op de gewone uitgaven is hoofdzakelijk het gevolg van het verhoogen der jaarwedden, het in actieven dienst overgaan van reserve-officieren en onderofficieren, de duurte der levensmiddelen en de verhoogde kosten verbonden aan het onderhouden der gebouwen. Alleen de motordienst kost thans ongeveer 10 miljoen. Voorts zijn bij bovenbedoelde amendementen nieuw uitgetrokken:

I. Op de gewone uitgaven 1).

a. **Bewapening.** 1,2 miljoen voor aankoop van oefeningsprojectielen voor de artillerie.

$1\frac{3}{4}$ miljoen voor aanvulling van de bewapening der Infanterie en zulks met het oog op de toeneming van de mobilisatiesterkte. 10,000 karabijnen zullen dit jaar door de wapen-fabrieken vervaardigd worden (zie bij g).

II. Op de buitengewone uitgaven.

b. **Gasdienst.** 3 miljoen voor de oprichting van een anti-gascentrum voor het leger.

c. **Luchtvaart.** 2 miljoen meer voor de vliegkampen Haeren en Schaffen (totaal 4 miljoen).

$6\frac{1}{2}$ miljoen voor de luchtvaartinrichtingen te Berchem, Luik en Thienen.

d. **Kazernes.** Voor nieuwe kazernes en hospitalen $10\frac{1}{2}$ miljoen

1) N.B. De in de April-afl levering Mil. Spectator vermelde post van 2 miljoen voor auto-mitrailleurs enz. op de gewone uitgaven voor de Marechaussée is voor dit jaar teruggenomen.

francs meer. Enkele voorgestelde kazernes worden dit jaar niet gebouwd, er zullen evenwel meer nieuwe kazernes bijkomen, zoodat thans een 17 tal in plaats van de 12 kazernes, als oorspronkelijk was voorzien, zullen worden gebouwd (zie April-aflevering Militaire Spectator).

e. Parken en Depots. 6 miljoen voor de zes divisieparken.

8 miljoen voor aankoop van grond en de inrichting van munitiedepots in de nieuwe legerbasis (Bosch van Houthulst).

f. Remontedepot. 3,8 miljoen meer voor de vestiging van het remontedepot te Brasschaet.

III. Onder de uitzonderingsuitgaven, voortvloeiende uit den oorlog, bevinden zich ook posten, die kunnen strekken tot versterking van de tegenwoordige weermacht, en wel:

g. Bewapening.

0,4 miljoen voor hout ten behoeve der geweren (zie bij *a*).

7,2 id. id. rookzwak kruit.

5,- id. id. buizen, patronen, hulzen en ontstekingsmiddelen.

4,- id. id. 18.000 gevulde granaten van 155 m.M.

5,- id. id. de munitie ten behoeve van het gewijzigde Duitsche geschut.

Totaal 21,6 miljoen.

h. Uitrusting. 1,3 miljoen voor het in orde maken van het zoeklicht en telegraaf materiaal van het leger.

2. **Luchtvaart.** Het aantal vliegeniers wordt in 1920 met 60, in 1921 met 100 uitgebreid. Opleidingsduur 15 maanden. Het getal vliegtuig-escadrilles, hetwelk tot 15 is gestegen, zal vermeerderd worden tot 18. Een nieuw militair vliegterrein, zoomede eene installatie voor watervliegtuigen, de laatste in het „Bassin de chasse”, worden te Ostende ingericht (zie ook onder oorlogsbegroting sub *c.*), terwijl een voormalig Engelsch vliegekamp tusschen Sart en Luik is overgenomen.

Op 11 November 1918 (wapenstilstand) was het Belgische leger in het bezit van:

94 verkenningsvliegtuigen, 86 jachtvl., 13 bombardementsvl. of totaal 193, waarvan 115 aan het front, 50 in reserve, 28 in herstelling.

Thans heeft België ingedeeld (Fransche, Italiaansche en Duitsche toestellen):

144 verkenningsvl., 111 jachtvl., — bombardementsvl. of totaal 255, waarvan 106 in dienst, 17 in reserve, 132 in herstelling.

Voorts zijn nog de navolgende in goeden staat verkeerende Duitsche vliegtuigen, afkomstig van de oorlogsbuit, beschikbaar:

76 verkenningsvl., 108 jachtvl., 30 bombardementsvl. of totaal 214, hetgeen met de ingedeelde maakt 469.

Ten slotte is voor de constructie van nieuw materiaal in het binnenland een contract aangegaan hetwelk loopt tot 31 December 1926.

De verschillende vredes-escadrilles (esc.) enz. vormen luchtvaartgroepen en zijn ten deele als volgt gelegerd:

Verzamelde divisie-esc.	te Thienen.
Leger esc.	„ Haeren.
Jacht esc. en technische dienst	„ Schaffen (Diest).
Bombardementsdienst	bij Luik.
Vliëgschool	te Asch (Genck).

3. **Militaire school**, is bestemd voor opleiding van officieren voor de infanterie, cavalerie, artillerie en genie. De opleidingstijd duurt voor de eerste twee wapens 2 jaar, voor de laatste twee 4 jaar.

Eischen van toelating:

a. **Lichamelijke geschiktheid.**

Loopen: In $15\frac{2}{5}$ seconde 100 M., $4\frac{1}{4}$ minuut 1.000 M., $6\frac{3}{4}$ minuut 1.500 M. afleggen.

Hoogtesprong: met aanloop: 1 M., zonder aanloop: 0.8 M. } zonder
Lengtesprong: met aanloop: 3.20 M., zonder aanloop 1.70 M. } springplank.

Klimmen: alleen door middel der armen: 2 M. stijgen boven de hangende uitgangshouding.

b. **Wetenschappelijk examen:**

1. Voor alle wapens

grondige kennis van Fransch of Vlaamsch, zoomede eerste kennis van Vlaamsch of Fransch. Geschiedenis, aardrijkskunde, natuurkunde, scheikunde, handteekenen,

facultatief: Latijn, Duitsch of Engelsch.

2. Verschillend voor, eenerzijds infanterie en cavalerie, anderzijds artillerie en genie: wiskunde.

De examens sub 2 beginnen eerst, nadat beslist zal zijn over toelating als gevolg van die sub. 1.

Voor 1920 worden opengesteld 70 plaatsen voor artillerie en genie, 55 voor infanterie en cavalerie.

Door de ouders te betalen: jaarlijksch kostgeld 800 francs.

eenmaal uitrustings- en bureelkosten 850 id.

Zie staatsblad 14—15 Juni 1920.

4. **Oorlogsmateriaal** is voor 6 millioen pond van de Engelsche regeering gekocht. Daartoe behooren kranen, sleepbooten, bruggen, werktuigen, tenten en de volledige inhoud van het arsenaal te Bergen.

GROOT-BRITTANNIE. (II).

Hoogere Krijgsschool. Nieuwe bepalingen zijn getroffen ten aanzien van het „staffcollege”.

Eischen van toelating.

I. Verplicht.

a. Oorlogsvoorbereiding d. i. voornamelijk de kennis der voorschriften:

Division in attack; division in defense; intercommunication in the field; tactical employment of lewis-guns; platoon-training; artillery notes 4.

b. Organisatie van het Britsche leger sinds December 1868; administratie.

c. Geschiedenis, aardrijkskunde, verbindingen enz. van het Groot-Britsche rijk en de invloed van vreemde staten op de Britsche strategie.

II. Ter keuze.

a. Wereldtalen (Fransch, Duitsch, Russisch).

b. Bijzondere talen (daaronder Afrikaansch en Nederlandsch).

c. Beginselen van het boekhouden, accounting en administratie van groote zaken.

d. Politieke economie.

e. Beginselen ingenieurswetenschap.

f. Scheikunde.

g. Natuurkunde.

h. Wiskunde.

i. Geschiedenis van Europa en Amerika sinds 1848, geschiedenis van Britsch-Indië.

k. Transporten langs wegen, spoorwegen, ongebaande wegen, te water, door de lucht.

Opleiding duurt 2 jaar. Gedurende dien tijd detachering bij andere wapens, bij de marine en bij de luchtstrijdkrachten, zoomede bezoeken aan de slagvelden in Frankrijk en Vlaanderen.

De cursus omvat:

I. Krijgsgeschiedenis, strategie en tactiek.

II. Landsverdediging, inbegrepen die van de overzeesche bezittingen.

III. Gebruik van alle wapens, samenwerking met de marine en de luchtstrijdkrachten.

IV. Stafdienst en geheime inlichtingendienst.

V. Kaartlezen, grafieken, maken van schetsen en kaarten.

VI. Veldpionierdienst.

- VII. Legerorganisatie en administratie, inbegrepen krijgstucht, legerwetten en hygiene.
- VIII. Marsch-, transport- en verplegingsdienst.
- IX. Mobilisatie.
- X. Verhouding van industrie tot leger in vreedestijd en oorlogstijd.
- XI. Troepenopleiding in oorlogs- en vreedestijd, inbegrepen het restaureeren van door het gevecht uitgeputte troepen, zoomede manoeuvres.
- XII. Wetenschappelijke reizen, stafreizen.
- XIII. Krijgsspel, voordrachten door de leerlingen, speciale lezingen.

N.B. Het „staffcollege” wordt gevolgd, behalve door Britsche officieren, door officieren van de legers van Indië, Australië, Canada, Nieuw-Zeeland, Zuid-Afrika, der marine en der luchtstrijdkrachten.

Op deze wijze is eenheid in de groote lijnen en gelijkheid van bevelvoering in het Groot-Britsche Rijk verzekerd.

JAPAN.

1. **Begrooting 1920/21.** Leger: 280 millioen yen, d. i. 28 % van de rijksinkomsten.

De begrooting 1919/20 bedroeg ongeveer de helft van die van dit jaar n.l. 144 millioen yen.

Marine: 300 millioen yen, d. i. 30 % van de rijksinkomsten (1 yen is normaal = f 1.25).

2. **Kustversterkingen.** De legerbegrooting vraagt een aanzienlijk bedrag, verdeeld over 12 jaar, aan voor vernieuwing en verbetering der kustversterkingen. Ook de Carolinen, Marianen en Maarschalk eilanden, bij het vredesverdrag aan Japan toegewezen, worden versterkt.

De plaatsing van het meest moderne en grootste gedeelte van de Amerikaanse vloot aan de kust van den Stillen Oceaan is zoolwel hierop, als op de uitbreiding van de actieve kustverdediging (de vloot) van invloed geweest.

3. **Luchtvaart.** Totaal 27 millioen (voor '19/'20 12 millioen yen), is uitgetrokken voor de oprichting van een 5e en 6e luchtvaartbataljon.

4. **Postduiven** worden uit Frankrijk ingevoerd (in Maart 1919: 1000) en gebruikt voor fokkerij. Deze postduiven worden ten verkoop aangeboden aan burgerpersonen onder zekere voorwaarden voor onderhoud, registratie, zoomede van terugkoop in geval van mobilisatie. Postduivenafdeelingen werden bij de verschillende korpsen opgericht.

Boekaankondiging.

Legertoestanden (Eene enquête) door K. WYBRANDS. Overdruk uit „Het Nieuws van den Dag voor Ned.-Indië”. *Weltevreden*, ALBRECHT EN Co.

De heer Wybrands ondernam met toestemming van den Legercommandant, een onderzoekingsreis langs verschillende kampementen en militaire instellingen, ten einde de beweringen, door Brandsteder — voor hen, die het niet mochten weten, diene, dat deze heer een „leider en voorlichter was van het „mindere militaire personeel” in Indië” en zich in die functie dermate verdienstelijk heeft gemaakt, dat hem is verzocht, Indië van zijn verdere tegenwoordigheid te versoonen, m. a. w. zich verder maar buiten de landspalen van Indië te willen ophouden — over de in de kazernes en in de gevangenis heerschende toestanden, te kunnen controleren.

Het onderzoek door den heer Wybrands heeft plaats gehad. En hoewel de onderzoeker de kritiek niet spaart en wijst op de ontegenzeggelijk bestaande mistoestanden, moet hij daarnaast toch erkennen, het vele goede, dat hem heeft getroffen en de zorgen, welke aan den soldaat worden besteed. Dat hoognoodige verbeteringen hier en daar niet tot stand zijn gekomen, is zeker niet te wijten aan te geringe belangstelling van de zijde van het legerbestuur, evenmin aan onvoldoende activiteit van de officieren, doch in hoofdzaak aan gebrek aan de noodige fondsen.

De beweringen van Brandsteder over de toestanden in de Militaire Gevangenis worden door den heer W., scherp waarnemer als hij is, in het juiste licht gesteld, de beschrijving van de bevindingen in de diverse kampementen zijn over 't algemeen juist en getuigen van helder inzicht, terwijl de heer Wybrands vol lof is over de inrichting van- en de behandeling in het groote militaire hospitaal te Weltevreden.

Summa summarum heeft de heer Wybrands met deze enquête voor het leger, naar het ons voorkomt, een goed werk verricht, aangezien thans door een onpartijdig persoon is gerapporteerd, hetgeen hij, bij niet te voren aangekondigde bezoeken, heeft kunnen constateeren. Er waren altijd nog lieden, die de mededeelingen van personen als

Brandsteder in haar algemeenheid voor juist en onoverdreven aannamen.

W.

Draadlooze telegrafie en draadlooze telefonie. Populaire natuurkundige verklaring, gevolgd door wenken voor amateurs, door Dr. Ir. N. KOOMENS, Ingenieur der telegrafie te 's Gravenhage. 7de druk. Deventer, 1920. Æ. KLUWER.

Dat van dit werkje reeds de 7de druk verscheen, is op zich zelf reeds een aanbeveling. S. is er volkomen in geslaagd op populaire wijze het wezen der draadlooze telegrafie uiteen te zetten. Zelden kwam ons een boekje — voor leeken, want dat is 's Schrijvers doel — onder de oogen, dat op zò'ò'n bevattelijke wijze dit onderwerp, waarbij zelfs het beginsel waarop de drie electrodenlamp berust volkomen duidelijk wordt uiteengezet, behandelde. De wenken voor amateurs zijn niet te versmaden. Wij twijfelen er geen oogenblik aan of ook deze druk zal spoedig zijn uitverkocht.

R.

Zwei Kriegsjahre einer 42 c.M. Batterie, von Major a. D. F. SOLF. Stuttgart, 1920. CHR. BELSERSCHE VERLAGSBUCHHANDLUNG. Prijs 6 Mk.

Op een onderhoudende wijze vertelt majoor Solf zijne oorlogservaringen als commandant eener 42 c.M. batterij.

De, twee vuurmonden tellende, batterij had voor het spoorwegvervoer twee treinen noodig; de eerste bevatte hoofdzakelijk personeel, paarden, voertuigen en gereedschappen, de tweede de vuurmonden met alle toebehooren en eenig personeel. De eerste opdracht voor de batterij gold de beschieting op 26 en 27 Augustus 1914 van het op 13 K.M. afstand gelegen fort Manonviller, de waarneming geschiedde op 3 K.M. van het doel, 158 schoten werden gebruikt. Op 27 Augustus 1914, 4³⁰ nam. capituleerde de fortbezetting. In 24 uur was alles weder opgeladen en stonden de treinen tot vertrek gereed. Een 2de taak was voor de batterij weggelegd bij de beschieting van Ossowicz, op het Oostfront, midden Februari 1915. De waarneming geschiedde hier op 8 à 9 K.M. van de doelen. 2^{1/2} dag duurde de beschieting, de Duitsche aanval werd niet doorgezet. Het afbreken en het opladen van de batterij duurde hier van 12⁰⁰ 's middags tot 9⁰⁰ 's avonds. Een derde taak vervulde de batterij bij de beschieting van het 500 M. lange spoorwegviaduct bij Dammerkirch in den

Boven-Elzasz (in de lijn Belfort—Mülhausen. De beschieting vond plaats met één vuurmond, geplaatst onder een notenboom (vliegerdekking) in het dal van de Ill en in het verlengde van de lengteas van het te beschieten doel. Reeds spoedig werd uitwerking verkregen, negen brugbogen werden vernield. Duur van het vuur 3 uur. Daarna zien wij de batterij optreden tegen Arras (vliegerwaarneming), waar een munitiemagazijn in de citadel werd getroffen; vervolgens bij den fortengordel van Kowno, daarna tegen Semendria aan den Donau — bij den bekenden Donauovergang — en ten slotte, in Februari 1916, bij Verdun waar o. m. Douaumont en Vaux de doelen vormden.

Het werkje bevat een 30-tal foto's (waardoor een duidelijk beeld wordt verkregen van deze zware vuurmonden en van de uitwerking van een beschieting daarmee — vliegerfoto's). Wij kunnen de lezing van het goed verzorgde boekje warm aanbevelen.

R.

Die militärischen Lehren des Groszen Krieges.
Unter Mitwirkung von 18 Fachmännern herausgegeben von M. SCHWARTE, Generalleutnant z. D.
Berlin, 1920. ERNST SIEGFRIED MITTLER UND SOHN.
(Prijs 34 Mk., geb. 40 Mk.).

Veertig maal gaf „v. Loebell's Jahresberichte” overzichten over het krijgswezen der onderscheidene rijken — tot 1914 —; thans wordt dit werk ter vervanging hiervan aangeboden. Vooraan staande wetenschappelijke mannen schreven de verschillende, zeer belangrijke, hoofdstukken. Na een voorwoord van den samensteller, geeft Generaal v. Freijtag-Loringhoven het hoofdstuk 1 over „Heeresleitung”. Hij juicht toe de éénheid in leiding bij de Centralen tegenover de verdeelde leiding bij de Entente; daarna behandelt hij in 't kort de leiding op de verschillende fronten. Ten slotte betoogt hij, dat naast alle moderne vechtmiddelen toch Clausewitz' woorden waarheid blijven, dat moed de eerste eisch is voor 't slagen van een veldtocht.

Generaal Balck behandelt, in hoofdstuk 2, de infanterie: bewegingsoorlog waarbij de samenwerking met andere wapens; het Ausbildungsvoorschrift (vervallen is: de model-looppas, het presentereen van het geweer, de storm-handgreep en het gebruik van seinvlaggen, verder geen sectie-colonne, geen exercitie-bewegingen, geen vuur in gesloten orde) hoofdzak is dat de compagnie spoedig voor het gevecht kan worden ontwikkeld. Erst Maschinen wirken lassen, dann

Menschenleben einsetzen! Op 5 à 6000 M. van den vijand uit de marschcolonne. Lichte en zware mitrailleurs vooruit!

Wijders behandelt Balck de stellingoorlog tot den voorjaarslag van 1918: telefoon, ordonnansen, duiven, honden, signalen, telegrafie, vliegtuigen, gaswerkingen. Verder den strijd in 1918: das Maschinen-gewehr war Hauptwaffe der Infanterie!

Ritmeester v. Ammon behandelt de cavalerie, die in begaan terreinen naast vliegtuigen en wielrijders opheldert en ver kent.

Generaal Landaner geeft beschouwingen over de artillerie: soorten van geschut, stellingen, begeleidbatterijen, samenwerking, waarneming, spervuur, storend vuur, vernietigingsvuur, vuurwalsen, verbindingsofficier, munitie.

Overste Schirmer behandelt de zware artillerie.

Majoor Grimme de afweerkanonnen tegen vliegtuigen.

Majoor v. Merkatz neemt de mitrailleurs voor zijn rekening; hij breekt af de slede-affuit (zooals deze ook hier al 10 jaren werd afgebroken) en prijst de drievoetaffuit. Hij breekt een lans voor duizenden mitrailleur tjes; ten slotte oordeelt hij den Lewis-mitrailleur als de beste (onze keuze was dus de juiste).

Majoor Augustin beschrijft de mijnenwerpers; vooral de lichte voldeden goed, ook tegen mitrailleur nesten.

Hauptman Wegner behandelt de pantserwagens en de strijd-wagens (tanks). De entente had in 1917 reeds 688 tanks.

Overste Toepfer bewerkt de pioniertroepen: organisatie, veld-versterking, wegeaanleg, vernielingen, bruggen, verlichting, enz. en behandelt tevens den mijn-oorlog.

Generaal Schwarte bespreekt de veldversterkingskunst, zoo mede de vestingen.

Reservekapitein Neumann schrijft over de luchtstrijdkrachten van leger en vloot.

Majoor Henoumont over het spoorwegvervoer; Majoor Schröder het etappe-wezen; Hauptman Dr. Kes het auto-goederenvervoer; Hauptman Schering den ordonnansendienst; Generaal von Berlin de wapens: handvuurwapens, mitrailleurs, artillerie (zeer breedvoerig over alle oorlogvoerenden).

Overste Dr. Hoffmann behandelt den geneeskundigen dienst en ten slotte geeft Overste Buddecke een literatuuroverzicht van 1914 tot 1919 (20 groote bladzijden fijn bedrukt!).

Dit werk mag in geen bibliotheek ontbreken.

V.

Ter aankondiging ontvangen.

Ter herinnering aan het 25-jarig bestaan van de Spaarkas „Onderlinge Voorzorg” opgericht 1 Maart 1894.

Stichting. Verblijf voor den Oud-Indischen Militair te Nijmegen. Jaarverslag over 1919.

Huishoudelijk Reglement voor de stichting. Verblijf voor den Oud-Indischen Militair te Nijmegen.

Nogmaals „De manoeuvre om Limburg in 1914” door Kapitein „Ronduit”. (Met eene kaart). Overdruk uit het Artilleristisch tijdschrift. Augustusnummer. 1920.